

Nummer 3 - jaargang 44 - 2024 - juli, aug., sept.
Afgiftekantoor: Achterstraat 1, 9450 Haaltert

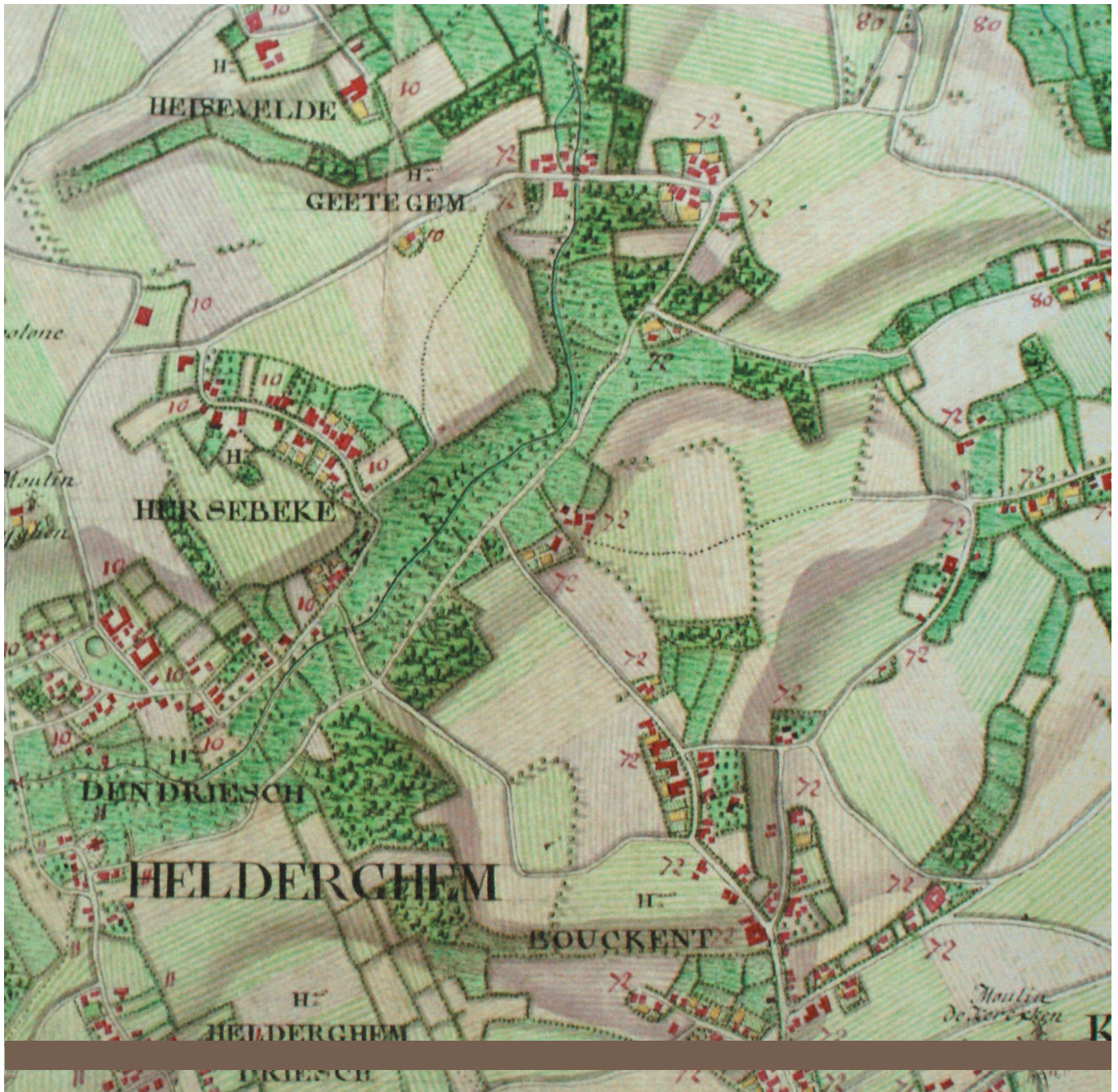
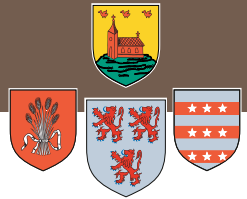
Redactie: Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Verantwoordelijke uitgever: Willy De Loose

België - Belgique
PB
9450 Haaltert
3/5008
P 005370

DE WAARANDE

- Heldergem - Kerksken - Terjoden - Denderhoutem - Haaltert - Heldergem - Kerksken

HEEMKUNDIGE KRING HAALTERT

Werkgebied: Denderhoutem, Haaltert,
Heldergem, Kerksken, Terjoden

Heemkundige Kring Haaltert vzw
nr. 770.942.934
3-maandijks ledenblad 'De Warande'
44e jaargang 2024 - nr. 3 (juli, aug., sept.)

Erfgoedhuis (vroeger documentatiecentrum):
Warandebouw, Sint-Goriksplein 17 A
9450 Haaltert
Elke donderdag van 10 tot 12 uur,
uitgezonderd vakanties en feestdagen.

Bestuur:

Mark Beelaert, voorzitter,
website en communicatie.
Rik De Schepper, ondervoorzitter.
Raf Hendrickx, secretaris.
Jan Doumen, penningmeester.
Willy De Loose, redactiesecretaris,
ledenadministratie.

Secretariaat:

Muisstraat 97, 9450 Haaltert
0485 40 18 81
raf.hendrickx@telenet.be

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
willydeloose@skynet.be

Archiefmedewerk(st)ers:

Wim Allaer, Mark Beelaert, Toon Bockstaele,
Joris De Kegel, Willy De Loose, Chris De
Rouck, Hilde De Rouck, Rik De Schepper,
Jan Doumen, Dirk Elskens, Raf Hendrickx,
Marc Stalpaert, Staf Versavel.
Tony De Rijck, taalcorrector.

E-mail en website:

heemkundigekringhaaltert@gmail.com
heemkringhaaltert.be
f hkhaaltert

Lidmaatschap:

€ 15 (Steunend lid vanaf € 20)
BE40 4395 0830 6163

Met de steun van:

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar
teksten. Teksten en beeldmateriaal mogen overge-
nomen worden mits voorafgaandelijke toestem-
ming van de auteur én met bronvermelding.

Redactioneel

Zondag 22 september: Cultuurmarkt en Bevrijdingsfeest

De Heemkundige Kring plaatst infoborden over WO II aan het Warandepark.
(Org.: Dorpsraad)

Donderdag 29 september: Erfgoed in de zorg

Kan tabak een menschenleven redden? **ERFGOED/ZORG**

Een historische lezing over medische instrumenten en middeltjes door dr. De Turck

WZC Sint-Anna
26 september

Inschrijven via heemkundigekringhaaltert@gmail.com

18.30 uur: Inhouding erfgoedbord
19.00 uur: Lezing door dr. De Turck

mini museum mussenzele
Heemkundige Kring Haaltert
ERFGOEDCEL DENDERLAND

De 18e in de rij

Op dinsdag 8 augustus 11. werd de eeuweling Anna De Rouck-Redant in de bloemetjes gezet. Volgens onze gegevens is zij de 18e in de deelgemeente Haaltert die de kaap van de 100 haalde sinds 1800. Zij werd geboren in de Bosstraat te Haaltert op 8 augustus 1924 en groeide op in een landbouwersgezin, samen met twee zussen en drie broers. Op 14 jarige leeftijd moest zij de school verlaten om voor het huishouden te zorgen, wegens ziekte van haar moeder. Zo viel haar droom om verpleegster te worden in duigen. WO II beleefde zij als tiener en jonge vrouw zonder veel problemen. In het boerengezin voelde je wel de schaarste maar je had nooit honger. In 1949 huwde zij Frans De Rouck, beter gekend als 'Frans de melkmaan'. Ze kregen acht kinderen waarvan er twee op jonge leeftijd door een tragisch verkeersongeval overleden. Samen bouwden zij een bloeiende zuivelhandel uit. In de beginperiode bezorgde Frans de producten met paard en kar. Later toerde hij rond met de 'melkauto'. De kranige dame kookt nog alle dagen, leest de krant, volgt op TV 'Thuis' en 'Blokken' en is een fan van operamuziek. Voor een spelletje kaart en/of scrabble is iedereen welkom!

Toen schoolgaan nog plezant was!

Namens de Heemkundige Kring onze oprechte gelukwensen en hup naar de 101.

Herdenking advocaat De Backer te Denderhoutem

Dit jaar is het 120 jaar geleden dat Advocaat Aloïs De Backer hier in het 'Pastorijstrèten' overleed, een sterfdag die wij hier aan zijn grafmonument samen herdenken.

De Backer is misschien een minder bekende maar daarom niet minder belangrijke persoonlijkheid die een rol speelde in het Daensisme, een bewogen stuk geschiedenis dat zich voor een groot deel afspeelde in onze deelgemeenten. Haaltert was de thuisbasis van zijn politiek opponent Louis de Sadeleer, na Charles Woeste het lokale boegbeeld van de Katholieke partij. Het meer landelijke Denderhoutem vormde de vruchtbare bodem waarin de Christene Volkspartij van Adolf Daens weelderig kon groeien mede - en vooral - dank zij Aloïs De Backer, de boerenzoon uit de Lebeke die door zelfstudie het bracht tot advocaat en volksvertegenwoordiger.

De bloei van de daensistische beweging in Kerksken was dan weer het gevolg van een conflict tussen een ingeweken Aalsterse textielbaron en de lokale wevers waarop Aloïs De Backer en Adolf Daens furieus reageerden. Heldergerm en Terjoden volgden de strijd op de voet.

Door Adolf Daens en Aloïs De Backer naar het parlement te zenden werden de twee belangrijkste groepen aanhangers van de partij vertegenwoordigd: de anti-socialistische en uitgesproken vlaamsgezinde landelijke bevolking van landbouwers, kleine zelfstandigen en intellectuelen omheen De Backer én de nieuwe groep in de partij, de fabriekswerkers en al de armen voor wie het optreden van priester Adolf Daens een openbaring was.

Adolf Daens heeft zich op de eerste plaats toegelegd op het verwezenlijken van een sociale politiek en op het bereiken van het algemeen stemrecht. Op het gebied van de sociale politiek waren zijn standpunten gericht op het praktische, d.w.z. op datgene wat - gezien de omstandigheden - bij voorrang moest bereikt worden.

De Backer daarentegen zag de partij als een middel om de oppermachtige Katholieke Partij te dwingen democratischer, socialer, vlaamsgezinder te worden zodat de ontvoogdingsstrijd van het volk zo snel mogelijk kon leiden tot afdoende structurele hervormingen.

Zijn hardnekkige vlaamsgezindheid was duidelijk meer dan een taalstrijd: het "Vlaamsch" was het onmisbaar middel in zijn door-en-door sociale strijd om via onderwijs en ontwikkeling de achtergestelde Vlamingen recht en vrijheid te laten verwerven en hen via een betere sociale status welvarender te maken.

In het parlement was De Backer's bezadigdheid een nuttige correctie op de felheid waarmee priester Daens de behoudsgezinde tegenstrevers bestreed. Adolf Daens en Aloïs De Backer belichaamden in het daensisme de eenheid door verscheidenheid.

In 2024 is het 120 jaar geleden dat Aloïs De Backer, de boerenzoon uit "*den Atomse Liejebeek*" overleed. Al heel vlug na de dood van De Backer besloten de daensisten hem te eren met een grafmonument. Een jaar later werd dit prachtige grafmonument ingehuldigd.

Nauwelijks twee weken na zijn overlijden werden de inschrijvingen al geopend om bij te dragen in de kosten van een grafzerk voor De Backer. Dat er een massa volk naar Denderhoutem zou komen stond vooraf al vast.

In Denderleeuw werd samengekomen op 't statieplein om 12u 30, dus na aankomst van alle treinen uit Brussel, Gent, Kortrijk en Ninove. Wij mogen stellen dat er 1500 man was.

Om 13u stipt vertrokken de vrienden democraten stoetsgewijze naar Denderhoutem. Vier muziekkorpsen die treurmarsen speelden gingen de 15 ingeschreven groepen vooraf. Er waren delegaties uit het eigen arrondissement, maar ook uit Antwerpen, Boom, Brussel, Brugge en Kortrijk. Volgens "De Denderbode" werden er slechts een 200-tal personen op het kerkhof toegelaten. Pieter Daens vroeg vergeefs aan burgemeester Schouppe alsnog het kerkhof open te stellen voor de opgekomen menigte. Priester Fonteyne hield een toespraak op het voorplein van het kerkhof en priester Daens, die er toen al heel vermoeid en getekend uitzag liet de tekst van zijn toespraak ronddelen.

De toespraak van Adolf Daens was geen redevoering maar eerder een homilie, een laatste eerbewijs waarmee hij De Backer wilde eren zoals zelfs zijn politieke tegenstanders dat deden na zijn dood:

"Had De Backer gewild, had hij zijn talent ten dienste gesteld van de rijke bewaarders, een gemakkelijk en aangenaam leven ware hem beschoren geweest; eer en fortuin in overvloed: maar hij heeft zijn arm Volk van Vlaanderen niet willen verlaten noch verraden."

Hij heeft liever met dat arbeidersvolk armoede en vervolging geleden dan met deszelfs uitbuiters te prijken in glorie en rijkdom!"

Tien jaar na zijn dood had op 25 juni 1914 een eerste grote herdenkingsplechtigheid plaats en in 1921 werd "De Kat" herdoopt in de Advocaat de Backerstraat.

In 1924 werd het 20-jarig afsterven van zijn dood herdacht met de uitvoering van "De Backercantate" op het dorpsplein.

Na de Tweede Wereldoorlog gebeurde een eerste herdenking in 1957 en vanaf 1980 vond drie jaar op rij op initiatief van het Daensfonds een druk bijgewoonde herdenking plaats.

Op 2 mei 2004 werd op initiatief van de Heemkundige Kring Haaltert de honderdste verjaardag van zijn overlijden herdacht en werd zijn borstbeeld onthuld vóór de vroegere melkerij in de Lebeke.

Op de 175ste verjaardag van priester Daens in 2014 werd De Backer geëerd hier in zijn eigen dorp met een boek over zijn tijd en zijn leven en een tentoonstelling in de gemeentelijke muziekacademie.

Op 24 april 2022 werd een erfgoedbord over het daensisme en Aloïs De Backer geplaatst op het dorp en vandaag 25 mei 2024 wordt zijn afsterven 120 jaar geleden feestelijk herdacht met een bloemenhulde aan zijn monument en een academische zitting hier in de plaatselijke feestzaal "De Spot".

De Backer is thuisgekomen in zijn 'Atom' en hij zou fier zijn op het respect dat hem, maar ook al de 'meesjken van Atom' hiermee wordt betoond. Want Haaltert is een politieke bestuursstructuur, een confederatie van vier deelgemeenten elk met een eigen identiteit waarop de inwoners terecht fier zijn en er respect voor vragen... Want zij zijn en blijven 'van Atom, van Késken, van Treijen en van Oiljtert", zoals Priester Daens en Aloïs De Backer een eenheid in verscheidenheid vormden.

Luc Pots

-
- Toespraak door het Priester Daensfonds op de herdenking.
 - Lees meer over Adv. De Backer in 'Aloïs De Backer en het Daensisme 1858-1904 - De man en zijn tijd, Luc Pots, Heemkundige Kring Haaltert, 2014.

Verspreiding KAJ-VKAJ maandblad 'Bevrijding'

Na de bevrijding, op 4 september 1944, verscheen het eerste nummer van het maandblad 'Bevrijding' uitgegeven door de Katholieke Arbeidersjeugd KAJ-VKAJ.

Deze realisatie was vooral te danken aan initiatiefnemer Marcel Vandewiele, in de oorlogsperiode clandestien voorzitter van de Kristelijke Arbeidersbeweging (1).

Op de voorpagina werd de lang verwachte vrede bejubeld. Met een 'Trouw aan koning Leopold III' bevestigden zij ook de positieve houding van de Kristelijke Arbeidersbeweging in verband met de terugkeer van de koning na zijn ballingschap in Duitsland (2).

De plaatselijke KAJ-afdelingen werd gevraagd het blad te verspreiden.

Op zondagmorgen gingen de kajotters op stap om 'hun' blad aan de man/vrouw te brengen, zo ook in Haaltert, waar een bloeiende afdeling actief was.

Kajotters bij de verkoop van hun blad, enkele jaren na de bevrijding
(foto: verz. wdl)

Gehurkt: Antoine Ghijssels, Julien Kiekens, Roger Poelaert, Julien Van der Gucht, Etienne Hendrickx
Staande: Frans De Loose, Willy De Pril, Jules Van de Neucker, Oscar De Luyck, Roger Hutsebaut.

Redactie, Wdl

In de voetsporen van het Haaltertse WOII schuiloord 'Le Perdreau' (2)

De strijd voor een nobel doel – 1940, de prille voorbereidingen tot een verzetsbeweging te Haaltert

Vanaf eind december 1940 rekruteerde Alfred Noteboom, volgens zijn beschrijving, 'in bescheiden milieus liever dan in de burgerij met haar geldelijke belangetjes die voor een daadwerkelijk verzet weinig te vinden waren'. Zo vond Alfred Noteboom op discrete wijze, tussen 7 januari 1941 en januari 1944, lokaal een 19-tal personen, in het totaal van 82 leden in september 1944. Tussen 1941 en begin 1944 werden meestal sabotages gepleegd door het Haaltertse verzet op telefoonlijnen en het verdelen van sluikbladen. Tevens werd onderdak verschaft op verschillende locaties aan dienstweigeraars en werden tijdelijke schuilplaatsen ingericht voor bemanningsleden van gecrashte vliegtuigen. Het maken van valse paspoorten afkomstig van blanco passen uit het gemeentehuis te Denderhoutem behoorde ook tot de verzetsactiviteiten van het Haaltertse schuiloord. Begin 1943 kreeg Noteboom het bezoek van Alfred De Troch uit Aalst met de mededeling dat het 'Belgisch Legioen' ontbonden was, na verschillende arrestaties in de Denderstreek. Nu was het ieder voor zich. Navolgend sloot Noteboom met zijn kleine verzetsgroepering zich aan bij het Belgisch Geheim Leger. Zo ontstond het 'peloton Haaltert', deel uitmakende van de Zone III, sectie Aalst.

Contacten en samenwerking met dokter Omer Van Keer te Denderleeuw

In november 1943, tijdens zijn contacten te Aalst met juffrouw De Troch, de hr. De Greef en de hr. Engels, hoorde Alfred Noteboom voor het eerst de naam vernoemen van dokter Omer Van Keer te Denderleeuw, die er actief was met een verzetsgroepering 'La Dinde'. Dokter Van Keers groepering strekte zich uit over 5 gemeenten: Denderleeuw, Liedekerke, Terafene, Ternat en Strijtem.

Juffrouw De Troch regelde verder de contacten met Noteboom en dokter Van Keer. Een belangrijke schakel van samenwerking tussen het verzet te Haaltert en Denderleeuw was gesmeed.

'Stokken in de wielen', een Haaltertse spoorwegmachinist in het verzet

Van de 82 leden van de Haaltertse verzetsgroepering 'Le Perdreau' alle activiteiten belichten is onbegonnen werk, maar een paar merkwaardige risicovolle acties willen we toch nader toelichten in deel 2 en 3. Bladerend in de persoonsfiches van het Haalterts verzet werd mijn aandacht getrokken oa. naar Robert Scheerlinck, afkomstig van de Keiberg te Haaltert, beroep: meester- machinist bij de NMBS, en aan-

gesloten op 7 augustus 1942 bij het Haaltertse schuiloord 'Le Perdreau'. Volgens deze gedetailleerde persoonsfiches was Robert aangewezen voor de vernieling van de spoorweglijn Denderleeuw-Kortrijk te Burst en sabotage van verschillende telefoonlijnen, waaronder de internationale kabel Oostende-Brussel te Ophasselt. Robert Scheerlinck verschafte uitvoerige gedetailleerde inlichtingen van het spoor- en Duitse troepentransporten, zoals van het goederenstation te Merelbeke, Jette, Sint-Agatha-Berchem en Eeklo. Tevens werden door Robert gedetailleerde tekeningen gemaakt van de spoorlijnconstructies rond het spoorwegstation te Aalst en Dendermonde. Naderhand fixeerde Noteboom 's nachts ten huize, op minuscuul rijstpapier, de tekeningen verschaft door Robert Scheerlinck.

Duitse radarstations bespied en in kaart:

Op 18 maart 1944 begaven Alfred Noteboom en dokter Omer Van Keer zich op pad om het Duitse radarstation, opgesteld in Ternat, in kaart te brengen. Het betrof hier een type Freya radar gemonteerd op een pyloon. Op 8 en 9 mei 1944 ging navolgend de rit van Noteboom en dokter Van Keer naar de omgeving van het Duitse radarstation te Wortegem-Petegem. Aldaar werd een type Würzburg-Riese (schotel) radar opgetekend. Deze gedetailleerde tekeningen met informatie werden naderhand overgetekend ten huize Noteboom, op rijstpapier.

'Operation Columba', droppingen van Britse militaire postduiven. De merkwaardige duivenvondst aan de Topmolen te Haaltert

In de vroege ochtend van 16 april 1944 vond landbouwer François De Bolle, in de nabijheid van de Topmolen te Haaltert, een kartonnen koker met daaraan bevestigd een parachute. Toen De Bolle de inhoud bekeek vond hij daarin een (post)duif met een bijhorend instructiebericht opgesteld in de Franse taal. Daarop begaf François De Bolle zich naar Cyrille Bael te Haaltert met de melding van een voor hem eigenaardige duivenzending. Cyrille verwittigde Alfred Noteboom die de postduif veilig onderbracht bij mevr. Machtelinckx-Peleman ('Belgskens Maria') aan de Hoogstraat te Haaltert. De postduif was volgens de beschrijving van Noteboom, door de Britse Royal Air Force gedropt in de nacht van 16 april 1944.

Op 22 maart 1944 rond zeven uur 's morgens, liet Alfred Noteboom de Britse postduif in de vrije lucht aan de 'hondengracht' te Haaltert, te situeren aan het kruispunt Mussenzele met Eiland. Volgens de beschrijving van Alfred Noteboom volgde Cyrille Bael in zijn bijzijn, de vliegri-

ting van de Britse duif. In een aluminium duivenkokertje bevestigd aan een duivenpoot, bevatte deze de zending met codenummer U.R.P.43 L2717 met daarin cruciale informatie-tekeningen van het Duits Freya radarstation te Ternat.

Een 2e vondst van een Britse militaire gedropte postduif te Welle

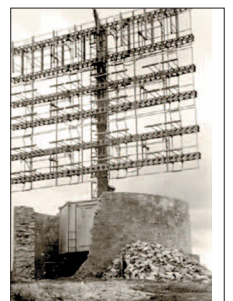
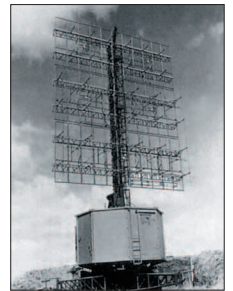
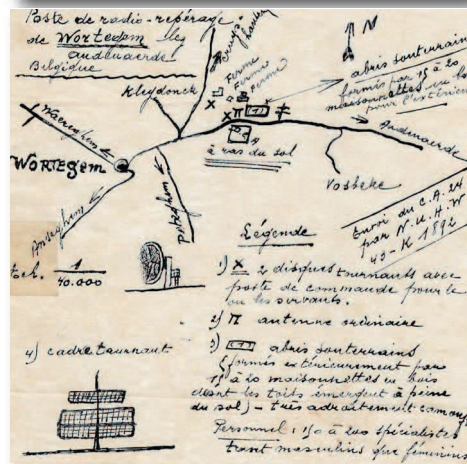
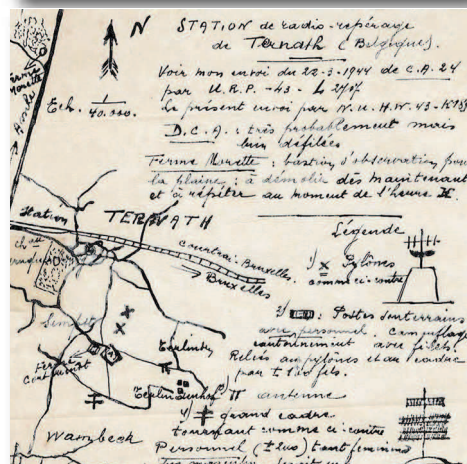
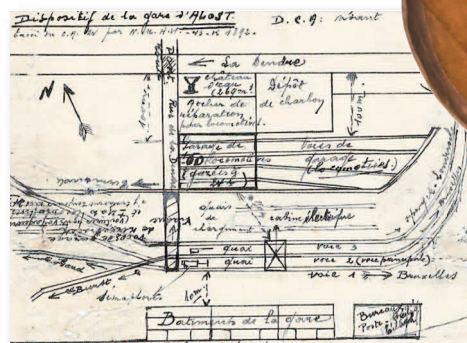
Op 27 april 1944 rond zes uur 's morgens, vond Eduard De Grom in het Broek te Welle, een gedropte Britse militaire postduif in een koker met parachute. De postduif werd vervolgens door De Grom overgebracht naar Idesbald Meesens

Britse postduivencontainer met parachute- en berichtencapsules (bron: eigen WOII verzameling)

Rijstpapier 12 x 12 cm

Alfred Noteboom en dokter Omer Van Keer - Tourcoing 1948. (bron foto: WOII privéverzameling Alfred Noteboom)

De drie detailtekeningen over mbt. de WOII duivenberichten naar Engeland welke Alfred Noteboom realiseerde, ism. dokter Van Keer en spoorwegmachinist Robert Scheerlinck. Bij elke tekening, gemaakt op rijstpapier, staan de werkelijke afmetingen bij vermeld.

1. De tekening van het Duitse radarstation te Wortegem-Petegem werd de schotelantenne type Würzburg-Riese op afgebeeld en onderaan op nr.4 het type Freya antenne. Het terrein te Wortegem-Petegem bevatte aldus 2 verschillende Duitse types radarantennes.
2. De tekening van het Duitse radarstation te Ternat, werd het Duitse type Freya antenne afgebeeld.
3. De tekening van het rangeerstation te Aalst (en omgeving van de spoorweginfrastructuur) werd gemaakt aan de hand van de verschaafte informatie van spoorwegmachinist Robert Scheerlinck.

Duivenbericht-tekening (gemaakt door Alfred Noteboom): Würzburg-Riese radarstation te Wortegem-Petegem 1944 (bron: WOII privé verzameling Alfred Noteboom)

B2 zendapparatuur WOII
(privé verzameling)

NUMMER 1023	Lijfskaart Wet 10-10-1944 - Nr. des rekening 1199/2919	Achterenvolgende woningen in DENDERHOITEM
Naam Van Craeynest	Handtekening van de gedropte	
Voornamen Albert, Richard		STRAAT
Burgersland Gehuwd		
Nationaliteit: Belgische	geboren te Moortael	Achterenvolgende woningen in DENDERHOITEM
den 26 November 1909	Beroep: RMT 1023	
Vorig verblijf: Antwerpen	De Ambtenaar van den Burgerlijken Staat (als zijn afgevaardigde)	STRAAT
Tweede verblijf: geen	Ingeschreven Boek: III - Blad 37	
den 16 Mei 1944		

Valse (Denderhoutem) identiteitskaart, dd.17 mei 1944, Van Craeynest Albert (alias Alfred Noteboom) (bron: WOII privé verzameling Alfred Noteboom)

Geheim agent 'Tilly' (alias Fernand Thielemans)
(bron foto: 'Wachten op de maan van mei', auteur: Marc Verschooris)

U. R. P. 43; 8.2.44
reception: 16-3-44
envoie: 22-3-44

QUESTIONNAIRE

Lisez soigneusement les questions suivantes et tâchez de nous obtenir autant de renseignements que possible.

Défenses Ennemies.

(a) Décrivez aussi amplement que possible les systèmes de défense dans votre région. Expliquez où se trouvent, par exemple, les postes de commandements, nids de mitrailleuses, emplacements de pièces lourdes, réseaux de fil barbelé, D.C.A., projecteurs, etc. Ajoutez aussi le poids lourd des ponts principaux et les destructions préparées. Un croquis détaillé des ouvrages militaires dans votre localité nous sera utile.

(b) Indiquez les limites des zones interdites et les détails de tout nouveau règlement portant sur les préparatifs ennemis contre l'invasion de l'Europe par les nations unies.

Les Troupes Ennemies.

(c) Quelles troupes y a-t-il chez vous? Quels sont leurs insignes, leurs numéros? Portent-elles une couleur distinctive sur leurs pattes d'épaule? Si vous connaissez les noms de leur officiers et leur rangs, donnez-les nous.

(d) Renseignez nous sur les convois militaires. Indiquez la direction, le chargement et la composition des trains. Y a-t-il eu des départs ou des arrivées récentes? Dans ce cas indiquez si possible la provenance ou la destination des troupes. Ajoutez aussi, si possible en les dessinant, toutes les inscriptions et fanions sur camions, voitures, etc. que vous pouvez noter.

(e) Quel matériel de guerre y a-t-il dans votre région? Où se trouvent les dépôts d'essence et de munitions?

(f) Où loge le boche? Envoyez nous son adresse, par exemple celui de son Quartier-Général, de son Etat-Major, de la Kommandantur et de la police allemande [c-a-d Geheime Feldpolizei, Feldgendarmarie ou Gestapo].

(g) Comment trouvez vous le moral de ces messieurs?

Autres Renseignements.

(h) Expliquez la situation exacte des aérodromes ou terrains d'atterrissage et signalez le nombre et type d'avions ou planeurs qui s'y trouvent, ainsi que l'insigne et l'immatriculation qui est particulièrement importante pour nous. Mentionnez aussi tout aggrandissement et aménagement d'aérodromes.

Signalez toute installation, avec grilles rectangulaires métalliques, ou tout autre arrangement de fils rotatif, c'est à dire orientable, ainsi que tout mât métallique ou installation ressemblant à un grand pavillon de haut parleur.

(i) Envoyez les noms de navires de guerre dans les ports, en rade ou en radoub. N'oubliez pas les sous-marins. Si vous habitez près d'une base navale ajoutez les noms des officiers supérieurs, les détails du matériel, les postes de get, etc.

(j) Signalez le résultat de nos récents bombardements en ajoutant aussi la date. Précisez aussi exactement que possible les emplacements navals ou militaires qui devraient être bombardés.

N.B.—Peut-être avons nous oublié quelque chose d'important? Vous pouvez toujours l'ajouter vous-même . . .

Radio.

RADIO

En précisant la localité où vous habitez, renseignez-nous sur les points suivants:—

1. A quelles heures et sur quelles longueurs d'ondes écoutez-vous la BBC? L'entendez-vous toujours clairement?
2. Quelles émissions récentes de la BBC vous ont particulièrement plu ou déplu? Pourquoi?
3. Quels autres postes écoutez-t-on dans la région? A quelles heures? Pourquoi? Signalez les émissions les plus appréciées.
4. L'ennemi a-t-il essayé de confisquer les radios dans la région? Y en a-t-il encore beaucoup en état de marche?
5. Nos émissions sur 261 m. après le coucher du soleil sont-elles entendues plus clairement, et la réception en est-elle meilleure que sur 373 m.?
6. S'il y a des stations de brouillage dans la région indiquez l'endroit.

NOTRE EFFORT COMMUN. MERCI. COURAGE.
ON NE VOUS OUBLIE PAS.

(15759)

Vragenlijst aangetroffen (postduivencontainer) bij de gedropte Britse postduif aan de Topmolen te Haaltert (bron: WOII privé verzameling Alfred Noteboom)

die zijn zoon Hypollite opdracht gaf Alfred Noteboom te contacteren. Op 30 april 1944 vervoerde Noteboom vervolgens de postduif van Welle naar Haaltert, en bracht deze eveneens in veilige bewaring bij mevr. Machtelincx-Peleman. Op 11 mei 1944 rond zeven uur 's morgens werd door Henri Noteboom, vergezeld van Hypollite Meesens, de Britse postduif losgelaten. Volgens de beschrijving van Noteboom gebeurde dit vanaf 'De lindeken' Groebbe meersen, tussen Denderhoutem en Welle.

Deze 2e Britse gedropte postduif droeg de zending nr.N.U.H.W.-43, K1892. Op minuscuul rijstpapier getekend, bevatte deze zending meer gedetailleerde informatie van het Duitse Freya-radarstation te Ternat, aangevuld met een tekening van het Duitse Würzburg- Riese radarstation te Wortegem-Petegem.

Eveneens was een gedetailleerd plannetje bijgevoegd van de spoorweginfrastructuur van het station te Aalst en Dendermonde, en Duitse troepenverplaatsingen in de omgeving van het goederenstation te Merelbeke, verschaft door Robert Scheerlinck, machinist bij de NMBS.

- De 'Operatie Columba' liep van april 1941 tot september 1944. In totaal zouden 16.554 duiven gedropt zijn in een gebied van het Deense Kopenhagen tot Bordeaux in het zuiden van Frankrijk.

Codebericht uit Londen: 'Le Perdreau était vetû d'une feuille de vigne' / De WOII droppingzone 'Perdreau' aan de Hoomweg te Heldergem:

Op 23 mei 1944 kreeg Alfred Noteboom het bezoek van geheim agent 'Tilly' (alias Fernand Thielemans), begeleid door 'Josse' (alias Adolf Coppens / schuiloord La Dinde te Denderleeuw). Deze kwamen er het 'parachutageplein' verkennen aan de Hoomweg te Heldergem, voor het droppen van wapens en munitie uit Engeland. Nadien volgde nog een bezoek bij Alfred Noteboom, van een geheim agent 'Maurice'. De droppingzone 'Perdreau' aan de Hoomweg te Heldergem werd via een morse codebericht aangemeld aan de Special Operations Executive (SOE) in Engeland.

De voorgestelde droppingslocatie te Heldergem werd voorlopig aanvaard door Londen.

De droppingszone 'Perdreau' aan de Hoomweg te Heldergem in gevaar:

In de nacht van 28/29 mei 1944 stortte in een weide te Aaigem-Ashage een Amerikaanse B-24 Liberator, 'Carpetbagger' neer (omgebouwde bommenwerper voor dropping van containers voor het verzet), met de naam 'C

for Charlie'. Geheim agent 'Tiepin' (Albert Wouters) berichtte aan Londen dit voorval te Aaigem. De dropping aan de Hoomweg te Heldergem werd opgeschort. Op 21 juni 1944 kreeg Alfred Noteboom het bezoek van een geheim agent 'Jean Leduc' (James de Cazes). Deze kondigde een nakende parachutage aan op het droppingsplein 'Perdreau' aan de Hoomweg te Heldergem. Op 23 juni 1944 echter stortte de Amerikaanse B-17 bommenwerper 'To Hell or Glory' neer in de Lebekestraat te Outer. Gezien de droppingszone aan de Hoomweg te Heldergem, halfweglag tussen de twee nabije locaties der vliegtuigcrashes te Aaigem en Outer, en ook als gevolg van de arrestatie van geheim agent 'Martin' (Albert Mélot) op 14 juni 1944 te Gavere, werd de droppingszone te Heldergem voorgoed afgeschreven door Londen. Noteboom kreeg het bericht: 'te gevaarlijk door de aanwezigheid van te veel Duitse soldaten in de omgeving'.

Dirk Vijverman

- In voorbereiding, deel 3:
- De 'valse piloot' te Aaigem / de razzia te Aaigem – het Haaltertse verzet in het nauw / 2 Amerikaanse bemanningsleden op dwaaltocht te Kerksken / de cruciale hulp van het verzet te Heldergem / de samenwerking met de groepering 'Clarence' te Aalst: op weg naar Sint-Gillis-Dendermonde / arrestaties te Aalst / de vrijheid wenkt / de hulp van het schuiloord 'La Dinde'.

Bronnen: Alfred Noteboom WO2- privé archief, 'Wachten op de maan van Mei' en 'De Papegaai is geschoten' Marc Verschooris, 'Stokken in de wielen' Claude Lokker, 'Niet langer geheim' Kolonel S.B.H. Guy Van Poucke, 'Voor God en vaderland' Gordon Corera, legerarchief Evere, persoonlijk WOII archief Dirk Vijverman.

Uit ons rijk gevuld archief

Lustige (lastige) procedures bij onze voorouders

Als in de middeleeuwen een belangrijke zaak voor het gerecht kwam, dan moest de baljuw zelf optreden als openbare aanklager en dit zonder 'taelman' (advocaat). Om de baljuw te verplichten zijn betoog kort en bondig te houden schreef het reglement voor dat hij de aanklacht moest uitspreken staande op één been, zonder rustpauze en zonder van been te wisselen! Er was nog een andere doeltreffende reden om de zaken vlót te laten verlopen. Alle tussenkomsten werden afgehandeld vooraleer rechters, schepenen, getuigen enz. gingen middagmaal. De rechter oordeelde dat in het andere geval de betrokkenen na het middagmaal niet meer in staat zouden zijn om een gezond oordeel uit te spreken wegens de vele glazen bier die bij het eetmaal naar binnen gegoten werd.

HKK archief. Documenten kosten Oscar Jooris

Jong-KAV Kerksken - ca 1970

De Katholieke Arbeidersvrouwenbeweging (KAV) werd nationaal opgericht in 1921. met als doelstelling een algemene en persoonlijke vorming in een christelijk kader.

Onder impuls van pastoor Michiels (1) en met de inzet van enkele oud-kajotsters (Paula Van Opdenbosch, Paula Gees en Yvonne Schouppe) kwam er een afdeling te Kerksken in 1951 (2).

KAV was niet meer weg te denken uit het socio-culturele leven en stevende vrij vlug af naar 250 leden.

In 1963 breidde de vereniging uit met een jonge vrouwenwerking (JKAV).

Een mooie foto toont een groep Jong-KAV-ers met hun proost pastoor De Henau (3).

*Zittend: 1-..., 2- Chrysanta Van Buggenhout, 3-Jeanne Michiels, 4- Christiane Van Cauter, 5- Yvonne Schouppe, 6- Suzanne De Gheest, 7- Fernanda D'Haeseleer. Geknielt midden: Celina Rottiers en Jeanne Guns.
Staande: 1- Madeleine De Coster, 2- Simonne Deleenheer, 3- Irma Roelandt, 4- Maria De Rijck, 5- Lorraine Fonck, 6- Maria Reynaert, 7- Julienne Van den Brempt, 8- Lena De Waele, 9- Alice Ghijssels, 10- Eliane Van den Brempt, 11- Maria De Pauw, 12- Paula Van Opdenbosch, 13- EH De Henau, 14- ..., 15- Mariette ..., 16- Lena Verbeke.*

De redactie

- 1- Camiel Michiels (°Woubrechtgem 31 maart 1881 en +Belsele 28 november 1981) was pastoor in Kerksken van 1940 tot 1965
- 2- De Loose W./De Kegel J., Kerksken, de wereld in een dorp, blz. 380, HKH, 1999
- 3- Aimé De Henau (°Sint-Antelinks 11 januari 1914 en +Aalst 18 april 1981) was pastoor in Kerksken van 1967 tot 1981)
Foto (Studio Marcel de Ryck), gift Joris De Kegel uit archief Albert Eeman.
Dank aan Marijke Boonen en Marie José Ruyssinck voor de info.

Singer naaimasjien is de beste

Ouderen onder ons herinneren zich nog wel dat zware meubel van hout en staal met daarop een mooi versierde naaimachine in goudverf. Het loodzware ding was niet te missen in het huis van ouders en grootouders of op zolder, onder het stof...

Meestal was dat een Singer, met de voet aangedreven. Het logo en de belettering waren (en zijn) uniek, en staan, zeker voor de oudere generatie, voor een absoluut top apparaat.

KERSTDAG-NIEUWJAAR.

Ter gelegenheid dier toekomende feestten, vestigen wij de speciale aandacht op onze uitmuntende Naaimachines.

Het Naaimachien is het nuttigste en kostbaarste voorwerp, onmisbaar voor elk huizezin; en tevens het schoonste Geschenk dat men maken kan. Onze magazijnen zijn steeds voorzien van eene groote keus van machiënen voor hand en voor voetbeweging en om op beide manieren te kunnen werken; van eenvoudige en van prachtmachien om iedereens smaak te voldoen.

Alle onze Machiënen zijn van de uitstekendste Kwaliteit, en voorzien van de laatste verbeteringen.

De hoogste onderscheidingen op al de Tentoonstellingen.

DE MAATSCHAPPIJ SINGER VAN NEW-YORK.

Eenig Huis te Aalst, Kerkstraat, 6.

De Singer Corporation werd in 1851 opgericht te New York door Isaac Merritt Singer (1811-1875). Hij kwam op het idee om het gangbare stiksteeksysteem met gebogen naald te verbeteren. Hij ontwierp een naaimachine met een spoel en een rechte naald die recht op en neer ging in plaats van in een cirkel zoals eerdere naaimachines deden. Zijn uitvinding zou bepalend worden voor alle naaimachines, tot op de dag van vandaag.

Hun deuntje klonk als muziek in de oren:

Slinger Singer naaimasjien

Singer's naaimasjien is de beste Dat de Singer reeds te koop was in Aalst in 1887 vinden we in een advertentie in De Denderbode.

In 1927 introduceerde het bedrijf de Singer Sewing Centres opleidingscentra waar doorheen de jaren honderdduizenden huisvrouwen op Singer-apparatuur cursussen volgden in naaitechnieken. Gedaan met het trappen, ze werkten elektrisch.

Ze kwamen ook in onze dorpen. Zo vonden ook de 'Kostenloze leergang van snij- en naaiwerk' te Kerksken plaats van 24 december 1928 tot 5 januari 1929.

Mark Beelaert

Bronnen:

- Crescas
- SAA Krantenarchief, De Denderbode van 11/12/1887
- Archief HKH

Nationale Strijdersbond Terjoden

Na oorlog II werd in 1947 het 25-jarig bestaan gevierd. Op de foto herkennen wij slechts een 4-tal personen.

Zittend: 6e en 7e Jules Verdoodt en echtgenote Julienne Coppens.

Staande: 6e, Theofiel De Meyer en 7e Kamiel Sonck.

De Nationale Strijdersbond (NSB) is een Belgische vereniging van oud-strijders uit WO I (later uitgebreid met de oud-strijders uit WO II).

De bond werd opgericht in 1919 en had als doel de belangen van de oud-strijders en hun nabestaanden te behartigen. Zij waren elk jaar present om op 11 november de wapenstilstand te herdenken met een misviering voor de overleden strijdmakkers het neerleggen van bloemen aan het monument van de gesneuvelden en alles werd afgerond met een gezellig samenzijn.

Bijna in elke gemeente was er een NSB, ook Terjoden. De afdeling werd er opgericht in 1922.

Het lokaal was eerst in de Krakeelstraat ('be Mongskén, later 't Krakskén'). Enkele jaren nadien kozen zij café 'be Spraatj-Angèle De Pelsemaecker' in de Ninovestraat.

De redactie Wdl

Foto: Studio Marcel De Ryck, verz. HKH

WIJ DANKEN...

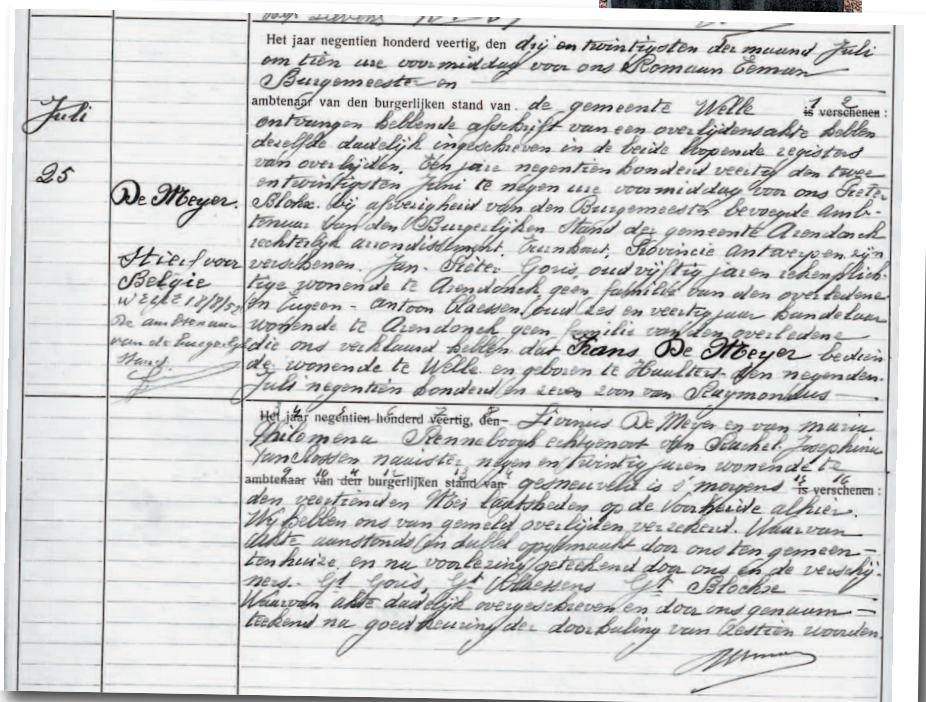
- Denise Tas, Haaltert: documenten en bidprentjes
- Denise Roelandt, Haaltert: bidprentjes
- Luc Allemant, Erpe Mere: pamflet Haaltertse politiek
- Peter Blanckaert, Haaltert: blauwdruk toponymische kaart Haaltert
- Veerle Uyttendaele, Kerksken: Gezinsreconstructies

Vergeten oorlogsslachtoffer WO II in de deelgemeente Haaltert

In WO II sneuvelen er vijf Haaltenaren; Camiel Cyriel De Loose († Middelkerke 27 mei 1940; César Lievens († Le Quesnay en Artois 21 mei 1940; Albert Romain Redant († Gent 17 mei 1940). Deze drie werden vermeld op het oorlogsmonument. Een vierde slachtoffer Jozef Arijns († Maldegem 26 mei 1940) woonde in Nieuwerkerken en een vijfde ontdekten wij onlangs in een verzameling doodsprentjes: Frans De Meyer (+ Arendonk 13 mei 1940), zoon van Raymond Livinus (° Aigem) en Maria Philomena Renneboogh (° Haaltert). Hij had nog drie broers (Theofilus, Polydoor en Ludovicus en één zus Rhenilde, allen geboren in Haaltert). Na zijn huwelijk op 3 oktober 1931 met Rachel Van Rossem woonde hij in Welle het geboortedorp van zijn echtgenote. Hij rust er op het perk van de oorlogsslachtoffers.

Enkele maanden na de bevrijding werd Frans De Meyer ontgraven en overgebracht naar zijn woonplaats.

Hij kreeg een vermelding op de gedenksteen in de kerk en een monument op het perk van de oorlogsslachtoffers op het kerkhof te Welle.

Willy De Loose

Bij het begin van WO II was hij in dienst als soldaat in de 6e compagnie van het 3e Regiment Carabiniers. In 1940 lag Arendonk op de route van de Duitse troepen op doortocht van Nederland naar ons land. In de buurt van het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten op het gehucht Voorheide werd er hevig gevochten. Er vielen 37 slachtoffers (14 Belgische Carabiniers, waaronder Frans De Meyer, vijf Franse Dragonders en 18 Duitse Infanteristen). Zij werden begraven op een voorlopige begraafplaats op Voorheide.

- Met dank aan Valère Uyttersprot ('Wallo' HK Welle) en Heemkring 'Als Ice Can' Arendonk

Mè outjleg, begost in 2022 (vervolg)

50 Der tjilleken mee agen

Met tjilpende mussen of tjirpende krekels kun je geen “tjilleken agen”. Dat doe je met mensen maar die vinden dat niet aangenaam. Je houdt er de gek mee. Het is erger dan plagen maar toch lichtvoetiger dan pesten. Sarren, tergen en treiteren komen dicht in de buurt.

51 Ge moetj aflangen

Bij het kaartspel kan de deler de kaarten mengen zoals hij wil maar de laatste stap voor het delen is voorbehouden aan zijn rechtse medespeler. Die mag “aflangen”: een deel van de kaarten van de stapel nemen die door de deler dan onderaan gelegd wordt. Dit “langen” staat dus niet voor stelen of voor langer maken.

52 A klopt mè ne merten

De oorspronkelijke marteau is herkenbaar maar “ne merten” is toch niet zomaar een hamer. Het is een zware hamer; er is een sterke arm nodig om met een “merten” te werken. Schakel maar tuig als pikhamer of “bobcat” in.

53 Mè gin tang nor pakken

Daar maak ik mijn handen niet vuil aan, je wilt er dus niets mee te maken hebben. Dat kan zelfs iets proper zijn. “Asker mè gin tang wiltj nor pakken” is dat nog sterker dan je handen niet vuil maken. Elke toenadering, elk lichamenlijk contact is er te veel aan.

54 Geef d’em nen drisj

“Drisjen” is met water of met duurder vocht spatten. “Nen drisj” gebeurt niet noodzakelijk met vloeistof, een droge mep kan ook. Je kan ook “nen drisj” met de vlakke hand krijgen en op een kaak kan dat lelijk aankomen.

55 Doet da abiel

Je kan aan een Frans woord denken, maar habile is handig en handigheid is niet noodzakelijk om iets “abiel” te doen. Het moet dan wel snel gebeuren. Het moet onmiddellijk en met voorrang. “God abiel isj nor den bakker.”

56 Azuë een lèrre

Een sloeber met een gemeen trekje is “een lèrre”. Van kwajongensachtig tot laaghartig of ondeugend en venijnig, kan allemaal voor “een lèrre”. En als scheldwoord is het een variant voor schavuit, deugniet, losbol, schelm, snottebel, schobbejak ...

57 't Ofgat ligt proper

Bij een hofstee hoort een “ofgat”. Dat is niet achteraan – het gat is zoiets als “t gat van de mert” – maar de toegang tot het “geleeg”, vooraan dus. Voor een rijwoning is dit niet van toepassing.

58 't Ligt dobbeltuëp

Netjes dubbel gevouwen is het niet. Het is wel verfrommeld bijeen geduwd, 't is verfromfaaid. Je kan ook “dobbeluëp liggen” bij een lachbui.

59 't Es verroesjeld

Het is helemaal in de war. Probeer maar uit het kluwen te geraken want het is compleet “verroesjeld”. Wanordelijk, rommelig of verward, alles ligt er te “rouën”, dat alles leidt tot een heksenketel.

60 Ge moetj nie troesjelen

Het klinkt als treuzelen en dat is het ook. Het uitstelgedrag krijgt een andere klank maar vraagt evenveel geduld. “Van azuë nen troesjelêr zook de mieren opluëpen”. Gelukkig komt het veelal op “t leste snipperken” toch nog in orde.

61 'k Ben zot gedroojd

Van draaien en keren kan je tureluurs worden. Ons “zot gedroojd” wijst op dezelfde stuurloosheid. Je bent zo lang en zo intens met iets bezig geweest dat je de pedalen een beetje kwijt bent.

62 Be ne froujtmersjang in Oiljtert

grien ringelaren	skouërkezzeken	zjefke
merbeloënen	vliejeskezzen	troppebbees
pallokes	tatjes	stebelbees
grabbozjelingskes	kroukers	mèspel
innebez'n	bêrchlander	errebees
peize'n en pèsjen	dwanee	
zjakrebel	pistolkes	
Uëstappel	dobbel flip	

63 Wèl bestètj

Wat goed besteed wordt, zal ook renderen. Een slechte investering valt niet mee. Het is niet positief als je hoort: “t es wèl bestètj”. Daarmee keurt men je tegenvaller dan nog goed ook. Je zocht moeilijkheden en je kreeg die ook. Eigen schuld, dikke bult!

Omer

DE PLESJ en omgeving, het midden van de vorige eeuw en later... (4 en slot)

We gaven eerder aan dat Marcel Gees en Margriet Mally de Patronage uitbaatten van 1945 tot 1958, voorafgegaan door 'Zwijs' Jozef Volckaert. Deze was mandenvlechter van beroep. Nog eerder werd hoeve Arents, gelegen tussen de pastorie en de rijkswacht omgebouwd tot 'De Katholieken Volkskring' al snel in de volksmond 'De Patronaasj' genoemd. Blijkt uit de memorial van de parochie dat het pand werd aangekocht in 1932 voor 60000fr. Marcel en Margriet lieten de tap over aan Marcel De Meyer, tot Roger Hespeels (*Spelsj*) en Alberta in 1963 op hun beurt de zaak overlieten aan Geert De Meerleer die vooral een jonger publiek aantrok. Na Geert namen Michel Vonck en Suzanne 'Ter Groene Poorte' over van 1995 tot op 31 december 2000 Michel zijn laatste pintje tapte en Marleen De Sutter en Peter Mattheus het café verder deden draaien, waarna er een periode van leegstand kwam.

De familie Hespeels heeft later ter Oude Poste nog uitgebaat.

Rond deze periode hadden we ook nog de Tower (nu Warande) en café Elegast, uitgebaat door Willy Allemant, Alias 'den Beatle'. Elegast was een praat- en danscafé waar iedereen welkom en in de beginperiode ook de stek van het TAK (Taal Actie Comité) was. Café Elegast werd recent afgebroken voor de ingrijpende veranderingen op De Plesj.

Marie-Louise Reynaert en Willy Van den Neucker hebben samen tot 1999 discotheek De Postilion uitgebaat. The Dolly Dots, Clouseau, Rob De Nijs, Willy Sommers én Urbanus in zijn beginperiode waren er te gast.

'De Dikke Boijken' was een vereniging (1970) in de Patronaasj ter ondersteuning van jeugdvoetbalclub Racing Haaltert, van mensen met een dikke buik (?):

Zittend: Luc Van de Sijpe, Albert Deleenheer, Willy Van den Neucker, Roger Hespeels, Maurice Mertens

Staande: Maurice Elskens, Jozef Verbeeren, Roger Hoebeeck, Omer Roelandt, Octaaf Hoebeeck en Norbert Beelaert

Veel later kwamen andere vedetten Haaltert (re)animeren in De Postilion.

UITGAAN IN DISCOTHEEK-BISTROTHEEK
POSTILJON
BLIJFT GEVAREERD!

ZATERDAG A.S. 15 januari
optreden van
José
(EX- 'LUV')
Hitz: «I will follow him»
«The Good Times»

VERMINDERINGSBON
Bij afname van deze advertentie aan de ingang van de Postiljon wordt een vermindering van **20 Fr.** toegepast op de ingangsprijs.
(*) Slechts 1 korting per persoon.

DISCOTHEEK
(op de vrijdag)
Open: 's zaterdags vanaf 19.30 u. Op zon- en feestdagen vanaf 17 u.
Wij bieden u favoriete disco-shows met de beste dj's en artiesten.
O.a.: ZATERDAG 12 februari: gekostumeerde karnavalfest met gastvedette.
ZATERDAG 19 FEBRUARI: WILLY SOMMERS.

BISTROTHEEK
(op het gelijkvloers)
Open: 's zaterdags vanaf 20 u.
Op zon- en feestdagen vanaf 19 u.

Aktueel: Postiljon met José van ex Luv
Zaterdag 12 feb '83

Na een uitstap naar Parijs wagen de Postiljonvrienden zich dit keer aan een fietstocht tussen West-Berlijn en Haaltert.
W.D.G.

Met de fiets

West-Berlijn — Haaltert voor het goede doel

HAALTERT — Zaterdag 14 juli vertrekt in de vroege ochtend vanuit Haaltert een konvooi plantelijke jongeren. Hun bestemming is West-Berlijn. Het gaat niet direct om een vrijblijvend plezierreisje. De jongeren in kwestie vormen samen S.V.T.Z. De Postiljonvrienden. Zij begeven zich per auto naar de Duitse stad, om dan met de fiets terug te keren naar de Vlaamse Heimat. De Haaltertse jongeren beogen allermee een fietstocht zondermeer. De opbrengst van het evenement is bestemd voor de Jimmy Frey-stichting.

Aan de caritatieve fietstocht van 300 km wordt deelgenomen door Marc Bosseloo, Patrick Dries, Raf Provost, Gino, Hans en Wim Reynaert, Chris Roelandt, Yvan Vandergucht en Sammy Noël. De deelnemers variëren qua leeftijd van 25 tot 39 jaar. Enkele jaren geleden begonnen ze als mini-voetbalclubje, maar na verloop van tijd groeide dat eruit. Men opteede voor het „veloche“ en vorig jaar maakte men een eerste buitenlandse uitstap. Toen opteede men voor de lichtstad Parijs. Dat viel best mee en begin dit jaar opperde iemand dit keer Berlijn aan te doen.

Charlie

Ondertussen is alles serieus geëvolueerd en nu zaterdag reist men af naar West-Berlijn. Toen maanden geleden de idee

groei, was men ook zinnens een bezoek te gaan brengen aan de beruchte muur, maar zoals bekend zal men al enigszins moeten zoeken om nog sporen terug te vinden van het veelbesproken bouwwerk. Men logeert in West-Berlijn overigens op goed 300 meter van de plaats die tot voor een week nog bekend stond als Checkpoint Charlie, de bekende grensovergang waarvan het wachthuisje ondertussen op weg is naar het museum. De terugtocht per fiets start zondag 15 juli. De Haaltertse delegatie zal er worden uitgeweid door de Belgische ambassadeur.

Ontvangst

De 800 km lange fietstocht wordt afgewerkt op zes dagen. Gemiddeld fietst men 140 km. De verschillende „etappeplaatsen“ zijn Erleben, Escherhausen, Rosendahl, Lottum (Nederland), Aarschot en Haaltert. Daar arriveert men terug op zaterdag 21 juli omstreeks 15 u. Er volgt dan onmiddellijk een ontvangst in het gemeentehuis. De opbrengst van de fietstocht is bestemd voor de Jimmy Frey-stichting die zich bezig houdt met de strijd tegen kanker. Men hoopt met het initiatief ongeveer 80.000 fr te kunnen inzamelen.
W.D.G.

ZATERDAG A.S. 16 JUNI
in de **DISCOTHEEK**
vanaf 19.30 u. optreden van
Vanessa

OPGELET!!! bij vertoon van deze verminderingsbon aan de ingang, 30 F vermindering op de Ingangsprijs.

In de BISTROTHEEK vanaf 20 u.: (ja, die van de zondag)
FUNKY MUSIC met DJ LUC PASQUET

INKOM GRATIS

Postiljon
haaltert
discoteek
tel 037/71830

Aktueel Postiljon met Vanessa
Zaterdag 16 juni '84

De S.V.T.Z. Postiljon- vrienden, ooit ontstaan uit de zaalvoetbulploeg, ruilden na enkele jaren het leder voor de fiets. Nadat ze, met het nodige organisatietalent van Patrick Dries, een eerste rit naar Parijs succesvol ondernomen hadden, werd het idee geopperd om naar de Muur van Berlijn te fietsen. Onze durvers werden met de auto naar Berlijn gebracht, tot aan Checkpoint Charlie. Toen de S.V.T.Z. (Soms Veel Te Zat) op 15 juli 1990 in konvooi vertrokken voor de gesponsorde fietstocht naar Haaltert, was de Muur ondertussen neergehaald. Ze werden uitgeweid door de Belgische ambassadeur, om de laatste dag van de zes-daagse, na 800km aan te komen in Haaltert op 21 juli. De helden werden ontvangen door het gemeentebestuur en hun opbrengst, 80.000 Bfr., ging naar de Jimmy Frey-stichting voor de strijd tegen kanker

Ter info... Volgens Wikipedia is een Postiljon een persoon die een door paard(en) getrokken koets of postchaise begeleidt, terwijl hij op het paard zit, of op één van de paarden. Een postchaise is een snel rijtuig voor reizende post, meestal met vier wielen. Een postilion reed op het meest linkse paard, om de passagiers zicht op de baan te verzekeren, dicht bij de kant van de weg. Een koetsier daarentegen bestuurt de paarden van uit het rijtuig.

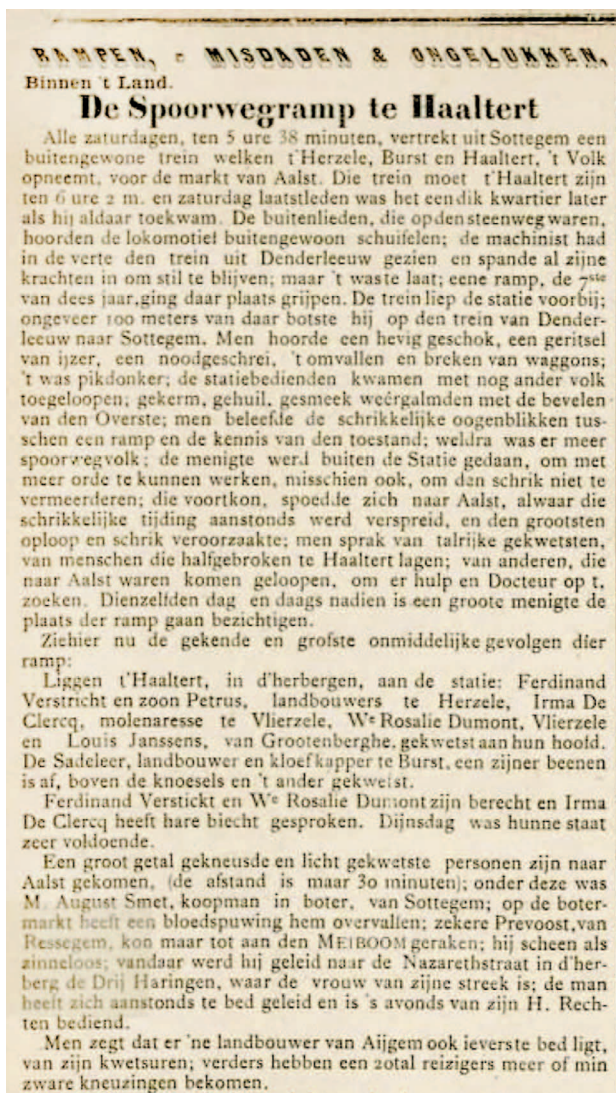
Rik De Schepper

*Met dank aan
Denise Roelandt, Herman Gees,
Willy De Loose en het ganze team
van Heemkundige Kring Haaltert*

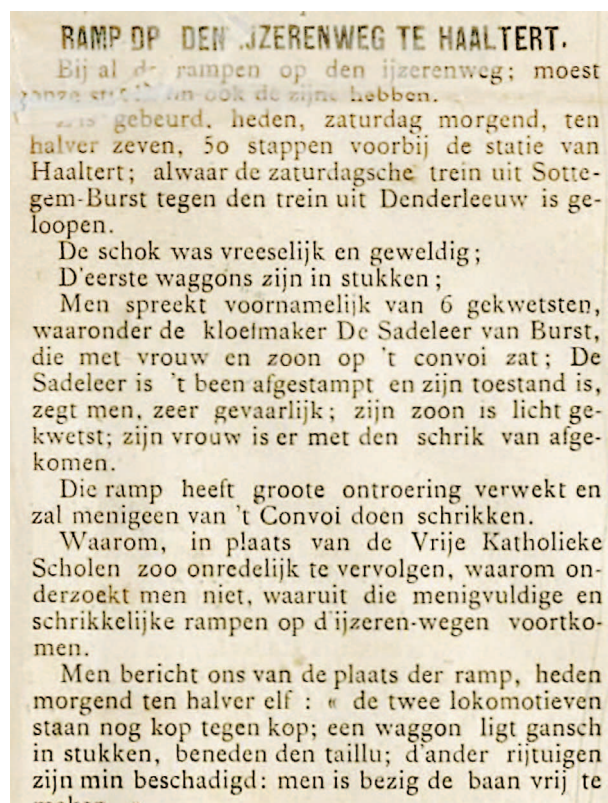
De spoorwegramp te Haaltert van 10 januari 1880

De eerste decennia van ons spoorwegnet werden gekenmerkt door vele ernstige ongevallen. Het zondagsblad "Het Land van Aelst" berichtte in zijn nummers van 11 en 18 januari 1880 over een verschrikkelijke ramp op den IJzerenweg te Haaltert, de "zevende ramp van dees jaar".

In de vroege ochtend van zaterdag 10 januari 1880 botsten twee treinen in de buurt van het station van Haaltert. De artikels geven geen indicatie over de oorzaak van de ramp. Heeft de vertraging met een kwartier van de trein uit Zottegum een rol gespeeld?

Het Land van Aelst: 11 januari 1880

Het Land van Aelst: 18 januari 1880

dagmarkt in Aalst. Het artikel blijft vaag over het aantal doden en gewonden. Drie personen werden "berecht" of "van het Heilige Rechten bediend", een andere persoon had "hare biecht gesproken". Drie dagen na het ongeval was "hunne toestand zeer voldoende". Laten we hopen dat hiermee bedoeld werd dat deze slachtoffers het gehaald hebben! Een "kloefkapper" uit Burst wordt in de 2 krantenartikels vermeld: "hij was een been kwijt".

Het ramptoerisme was ook al uitgevonden, want dat weekend "was een groote menigte de ramp gaan bezichtigen".

Opmerkelijk is de eerste reactie van de journalist in het korte artikel van 11 januari. Hij vraagt zich af waarom men niet eerder de veelvuldige rampen op de ijzeren weg onderzoekt in plaats van de Vrije Katholieke Scholen "onredelijk te vervolgen". Het was toen inderdaad de woelige periode van de schoolstrijd tussen de katholieken en liberalen onder de liberale regering van Frère-Orban. Zelfs in een verslag over een spoorwegramp kwam het voor deze katholieke krant "Het Land van Aelst" goed uit om dat onderwerp er even bij te betrekken!

Hans Cieters

De trein tussen Zottegum en Denderleeuw vervoerde rond 6 uur op deze donkere winterochtend reizigers naar de zater-

Het verhaal van de kanarievogel en de schoolstrijd in Denderhoutem

Tot vóór 1914 was de verplichting tot onderwijs verstrekken in ons land onbestaande. Voordien waren het enkel gegoede bevoorrechten die zich vrijwillig aanboden op school.

's Zomers waren de klassen haast leeg want de kinderen dienden te helpen op het veld.

In 1801 waren er slechts 77 dorpsgenoten die konden lezen en schrijven!

In 1828 maande het Hollands bewind de gemeente vergeefs aan te zorgen voor een eigen gemeentelijk schoolgebouw. Ze stelden het bisdom Gent voor "om de kapel genoemd de Zeven Weeën in te richten als schoollokaal alwaer geen en hoe genaemden dienst wordt gedaen en welke alleen tweemaal per jaer door de processie wordt bezocht".

De katholieke gemeenteraadsleden waren tegen dit voorstel.

Na de Belgische onafhankelijkheid maanden de gouverneur en de arrondissementscommissaris in 1860 de gemeente aan dringend werk te maken van de bouw van een school met onderwijswoonst en een gemeenteraadszaal.

In 1867 werd er grond aangekocht in "de Hollestraet" (nu Molenstraat). Het duurde nog tot 1871 tot er eindelijk gestart werd met de bouw van een gemeenteschool voor jongens en meisjes met twee onderwijswoonsten en er middenin een gemeentehuis(je) waar voor de eerste maal kandidaat notaris Aloïs De Backer op het politieke toneel verscheen.

Het schoollokaal metbijhorende onderwijzerswoonst kwam er in 1872.

In 1878 brak een 6 jaar durende ongemeen harde schoolstrijd uit; zo werd er een katholieke vrije lagere jongens- en meisjesschool (met annex kleuterschool) in 1879 gebouwd in den Borrekent (nu de Faar en de zaal van Moed en Volharding). Het is het begin van een lange periode gedurende dewelke Denderhoutem naast gemeentelijk ook vrij onderwijs zal kennen.

Naar aanleiding van de inhuldiging van de eerste katholieke onderwijsinstelling publiceerde 'De Werkman' een uitgebreid artikel (1).

Denderhautem-Inhuldiging der School.

Wat zeggen de Geuzen en Vrijmetsers daarvan? Ze meenden door hun slechte of onzijdige school de Christene Kerken ten onderen te brengen, in de dorpen gelijk in de steden...

Reeds heeft de groote meerderheid der gemeenten het blijde feest gezien der inhuldiging eener Katholieke School en maandag laatst was het de beurt der groote en volkrijke gemeente Denderhautem. Eere aan al die Denderhautemse lieden, 't is er deftig en prachtig gegaan! Niet alleen de weg naar 't school maar gheel 't dorp was bevlagd. 't Kanon schoot salvo's van viktorie en van triomf die g'heel den omtrek deden daveren!...

Na de H. Mis met zeven Heeren begaf een stoet zich onder 't zingen van de Litanie van alle Heiligen, langs de triomfbogen naar 't ruim en sterk gebouwd lokaal waar de jonge Christenen in hun Geloof en allerhande wetenschappen zullen onderwezen worden. Ne mens is geen hond, geen peerd dat genoeg heeft als het brood en haver krijgt, 'ne mens is een redelijk schepsel. En let er op, geachte Lezers, ziet het na in steden en dorpen, als 'ne mensch vergeet dat hij een redelijk schepsel is, een schepsel dat God moet kennen, eeren en dienen, alsdan wordt 'ne mens een monster van bedriegerij, van wulpsch en van wreedheid... En 't is daarom dat artikel IV van de Schoolwet die God en Godsdienst buiten 't onderwijs sluit, een misdaad is tegen de samenleving en erger moet bestreden worden als de besmettelijke ziekte...

Ondertusschen, veel eere en lof aan al de Denderhautemse, behalve eenige uitzonderingskes, veel geluk en voorspoed met hunne school.

Het volgende welgelapt jaarschrift stond op eene der arken in dezen zin:

In spijt van allen geuzennijd

De school is plechtig ingewijd.

Lagere school Denderboutem 1907

In 1921 volstonden de oude schoolgebouwen in de Molenstraat niet meer (de schoolplicht kwam er in 1914) en diende er een grote nieuwe moderne school te komen. Na hevige discussies tussen Katholieken die in de gemeenteraad in de minderheid zaten maar wel burgemeester Theofiel Sonck leverden en de Daensisten met Eerste Schepen Dr. Honoré Pauwels en Schepen van Onderwijs Oktaaf Van der Speeten werd uiteindelijk in 1923 toch een stuk grond aangekocht in den Daal (de huidige Zonnestraat). De helft van de 10.000 BFr werd door de gemeente contant betaald aan de verkoper J. Bt. Brynaert, de andere helft plus 5% jaarlijkse rente, diende na diens overlijden te worden betaald.

Het verhaal gaat dat Dr. Pauwels zich hiervoor persoonlijk borg stelde en hij hierop zou worden afgerekend toen hij, met zijn partij, bij de volgende verkiezingen in de oppositie terecht kwam en de katholieke meerderheid niet happig was om de schuld over te nemen. Het ging zelfs zo ver dat het tot een openbare verkoping zou komen van zijn meubelen op de wekelijkse markt te Ninove. Volgens mondelinge overlevering werden de aangeslagen goederen in een gesloten wagen, begeleid door een grote massa volk (zowel Daensisten als nieuwsgierige Katholieken) naar Ninove gebracht. Toen de wagen aan de paardenfokkerij Van Melkebeek passeerde stonden de achterkomers in de stoet nog in "de zink" van den Oliemeers. De clou van het verhaal was, toen het zeil van de wagen werd weggehaald, er geen meubelen in zaten maar wel (waarschijnlijk met medeweten van de deurwaarder) vijf bejaarde dames (waaronder Treeze Buyl) met een vogelkooi waarin één kanarievogel zat. De vogel werd door Dr. Pauwels met veel genoegen en onder luid gejuich van zijn sympatisanten teruggekocht voor het bedrag van de

openstaande schuld. Of hoe dorpspolitiek achteraf bekeken toch mooi kan zijn.

Ter informatie: Treeze Buyl (°1866) was met haar ouders eind 19e eeuw, zoals vele Vlamingen de zogenoemde "Franshmans", om den brode uit Roborst naar Neuf-Mesnil in het industriële bekken van Maubeuge uitgeweken op zoek naar werk. Daar leerde ze Alphonse De Geyter (°1861) kennen die als jonge twintiger uit "den Iejn" (toen Ninove nu Iddergem) ook naar Frankrijk was getrokken.

Ze huwden op 4 december 1886, kregen een talrijke kroost die er school liep en bleven er permanent wonen tot 1903. Hun terugkeer naar België had ongetwijfeld te maken met advocaat De Backer, die zij ongetwijfeld ontmoetten tijdens diens bezoeken aan de "Franshmans". Alfons begon een kolenhandel die hij combineerde met een estaminet aan de Zevenkapel in de Molenstraat die bezocht werd door daensgezinden. Hun oudste dochter, Irma "de Walinne", zo genoemd omdat ze de Franse taal machtig was (in Frankrijk was er al verplicht onderwijs bij wet van 12 april 1867). Ze was 16 jaar oud, toen zij als dienstmeisje gevraagd werd bij de advocaat wanneer die belangrijk bezoek ontving. Feit is dat ze later tegenover haar kleinkinderen altijd met veel respect, eerbied en genegenheid over de man sprak en nooit genoeg kon benadrukken welk een groot hart hij had voor de kleine man. Wat dan ook mijn belangstelling en bewondering voor Aloïs De Backer verklaart.

De nieuwe school met vijf klassen annex feestzaal (waaruit de vloer trouwens tijdens de oorlog werd opgebroken en omgevormd tot paardenstal) kwam er in 1924 en zou generatie na generatie klaarstomen onder de leiding van deskun-

*Gemeentelijke Jongensschool, Daal/Zonnestraat.
Eerste leerjaar 1930-31, klas van 'Madam Jeanne' De Winter*

Gemeentelijke Jongensschool Daal/Zonnestraat, klas René Van Herreweghen, ca 1940

dig personeel. In de lente van 1954 werd de "koer" van de school gedeeltelijk geplaveid en feestelijk ingehuldigd

In 1962 werd de school aangekocht door het bisdom en verhuisden jongens en leerkrachten van de Aangenomen jongensschool (Borrekeent) naar de lokale afdeling van het Ninoofse Sint-Aloysiuscollege. De meisjes trokken naar de gemeentelijke meisjesschool Molenstraat, beter bekend als

"de Madammenschool", die later op haar beurt ook overgenomen werd door het college.

Luc Pots

*1- Volledig artikel in 'De Werkman' van 23 januari 1880 (SAAalst)
Foto's: verzameling Luc Pots*

'De keuze van de kiezer'

Binnenkort gaan wij naar de stembus. Wij mogen onze vertegenwoordigers kiezen die de komende zes jaren 'kunnen' zorgen voor een mooi en aangenaam Haaltert.

Wij willen uiteraard geen bepaalde kandidaat/date aanbevelen, maar gewoon even tonen hoe het er enkele decennia aan toe ging.

Voor velen is het een vage herinnering in het reeds verre verleden, voor de jongeren een onbekend terrein.

Wij vertrekken van het eenvoudig soms gestencild blaadje in de vooroorlogse periode naar de hedendaagse fraaie folders in vierkleurendruk. Er worden gespecialiseerde firma's ingeschakeld die zorgen dat de kandidaten sympathiek, intelligent en met een mooie look (vooral dan voor onze vrouwelijke kandidaten) afgebeeld worden

Waar men in het verleden de nadruk legde op ronkende titels en zwaar overkomende zinnen worden wij nu geconfronteerd met composities waarop de mooi-ogende kandidaten ons toelachen. Er is inderdaad een hele weg afgelegd.

Een tweede punt waarop wij ons mogen verheugen is de woordkeuze. Was het pakweg 50 jaar geleden soms een schimppartij en was men niet schuw van bezwarende taal te gebruiken, nu is men eerder vriendelijk en (soms) lief tegenover elkaar.

Want hoe dan ook, in vele gevallen is men verplicht tot samenwerken bij de installatie van de nieuwe raden. De tijd dat vrienden en families uit elkaar gerukt werden is gelukkig voorbij.

Sommige toestanden uit het verleden beschouwen wij nu als 'typische dorpspolitiek' of als een 'folkloristisch gebeuren' die wij met de glimlach begraven. Om dit te staven enkele anekdotes.

'Zo in Haaltert einde 19de eeuw, het was de tijd van het gekend stemmen' en er woedde een hevige strijd tussen de liberale voorman Gustaaf Van Meldert en de katholiek Lodewijk de Sadeleer.

Een kiezer uit den Ekent bezat een stembriefje voor de liberalen, de katholieken beloofden hem een woning als hij voor hen stemde. Zijn zieke zus op de Kattestraat bezat een stembriefje van de katholieken. Voor hij naar de stembus ging bracht hij een bezoek aan zijn zus en verwisselde ongezien het briefje. Zo

kon hij in de herberg op de Hoogstraat 'het Kanton' waar het stemlokaal was, zijn stem uitbrengen voor de tegenpartij. De katholieken behaalden de meerderheid met één stem op de lijst Van Meldert'.

De zondag daarop mocht burgemeester Van Meldert, die steeds vooraan zat in de kerk, de vernedering ondergaan dat de suisse met zijn staf de hoed van Van Meldert van de communiebank wipte.

Ook te Kerksken bij de zeer woelige verkiezing in 1908. Heetgebakerde Katholieken en Daensisten vlogen elkaar in de haren. Volgens de kranten werden er zelfs schoten gelost en vielen er gekwetsten. De champetter kon de situatie niet de baas en burgemeester Heereman deed beroep op de gendarmerie. De krant schreef: *"Er waren erge woelingen toen de uitslag bekend werd, 's avonds ontmoeten benden elkaar met messen en revolvers. Er zijn veel gekwetsten geweest. De herbergen werden gesloten om 9 uur. De gendarmerie was maandag gedurende de ganschen dag gekonsigneerd, de geesten zijn nog altijd ten ergste opgewonden."*

Of in Heldergerm in 1907, toen zelfs een ex-pastoor die reeds in een andere parochie werkzaam was, nog het lef had een omzendbrief te bezorgen in Heldergerm om kiesgedrag van zijn vroegere parochianen te beïnvloeden.

Ik citeer: *"de burgemeester maakt er misbruik van om voor den gemeenteraad vier leden te doen krijgen van dewelke niet eenen het minste katholieke vertrouwen verdient...die mogen hoegenaamd niet gekozen worden...dus ik hoop dat gij allen en al uw vrienden van de Mottenhoek als één man zult stemmen op lijst nr 1, zonder te mengen of te panacheren. Doet nog eens de katholieke kerk zegepralen..."*

En in Denderhoutem waar men in oktober 1921 een unieke gebeurtenis beleefde: er werden twee burgemeesters ingehuldigd op dezelfde dag. De katholiek Theofiel Sonck op het Dorp en de Daensist Dr Pauwels in de Vondelen. Dit kwam omdat de Daensisten de volstrekte meerderheid behaalden en toch de begeerde burgemeesterssjerp niet kregen. De kranten schreven: *'Nog nooit sedert De Backers verheerlijking was er in Denderhoutem zo veel volk. De Christen democratie is niet getroffen door den hoon haar aangedaan. Grooter en schooner staat zij, als de maagd in wit en groen op den praalwagen in den stoet' en 'Theofiel Sonck scheen veeleer een misdadiger te zijn die in een koets omringd door zes rijkswachters te paard, naar 't schavot werd geleid'.*

Aan de geachte kiezers & kiezeressen van Haaltert.

Enieder van U verwacht er zich aan dat de katholieke lijst onder nr 2 tenminste door een geschreven woordje aan allen zich zou aanbieden tot nader kennis met de kandidaten; en ook om wat mede te deelen voor de toekomst.

Welbegrepen politiek is en moet opbouwend en belangloos werk zijn; daarom past het, en inzonderheid aan de katholieke kandidaten dat vinnigheid in het woord of

welkdanige terugwerking afwezig wezen. En omdat onze huidige tijd meer dan ooit vroede en rust noodig heeft, bieden we aan, eenvoudig en in rechte lijnen, wat we dragen in kop en hart.

Diensvolgens bieden we u een programma dat, naar onze plakbrieven melden, is;

1st CHRISTEN

Wat immers ons vereenigt en tot samenwerking brengt is onze christene levensopvatting, naar het oude vlaamsche spreekwoord: «De kerk in 't midden en de toren rechts». We houden boven alles aan de christelijke opvoeding onzer kinderen; aan den eerbied voor den godsdienst, aan de christelijke zedenleer. In onze tijden, meer dan ooit, voelen we aan, dat we volstrekt noodig hebben

het gezag van God, de liefde van Christus, de rechtvaardigheid van het Evangelie om onze maatschappij te bevrijden van groote onheil en het leven onder de menschen mogelijk te maken. Onze leiddachte is dan ook de christelijke beschaving te bewaren, te helpen bevoelen en te doen bloeien.

2de VLAAMSCH

Voorzeker strijden we voor een vaderland één en onverdeeld dat België is; beminnen we Koning en Vorstenhuis; maar we erkennen dat Vlaanderen een eigen en zelfstandige cultuur heeft, die al haar rechten moet ervaren. In ons Vlaamsch kultuurleven zoo rijk en zoo kunstig in 't verleden en het heden, zoo beroemd de wereld door, zoo christen ten minste in zijn groote lijnen, ligt het middel om ons volk te begrijpen, om het zich te laten ontwikkelen en om zijn gemoed tot volle uiting te laten komen. We weten dat volgens iedere opvoedkundige leer het vlaamsche kind eerst een degelijk en diepgaand taalkundig onderricht moet krijgen om langs de wegen van de moedertaal veilig te komen tot iedere verdere ontwik-

keling. In onze tijden die eischen dat het volkskind een degelijk technisch onderwijs krijgje, is het hoogst noodig dat nergens een kultuurbeletsel worde aangetroffen, opdat eenieder door meer vakontwikkeling en kennis, zijn brood kunne behouden of datzelfde voor morgen kunne voorbereiden. We weten ook dat indien we den Driekleur moeten eeren als het zinnebeeld van ons vaderland, dat een roemrijk eeuwfeest reeds heeft gevierd, de Vlaamsche Leeuw voor Vlaanderen een niet minder roemrijk verleden vertegenwoordigt, dat gaat door de eeuwen heen. Het is en blijft diensvolgens ons sterk voorname nooit iets te doen of na te laten dat het Vlaamsche gemoed zou ergeren mogen.

3de VOLKSCH

Het is immers een openbaar geheim hoe tot onze rangen velen werden uitgenoodigd en hoe we slechts voor oogen hadden het openbaar belang en den voorspoed der gemeente. De eenige drijfveer van ons handelen is dan

ook Haaltert te dienen en vooruit te helpen. Daarom durven we zonder schroom ons programma volksch noemen, omdat ons hart heel met het volk is.

ONS SOCIAAL PROGRAMMA

Hierover moeten we ook niet veel woorden verliezen: De weet hoe de christene organisaties staan ten dienste van het Volk. De Pauzen met hunne onvergankelijke weeldbrieven over de verbetering van den werkersstand, over rechtvaardigheid en liefde, blijven voor ons de Vlaandels onder dewelke wij willen vooruitreden. Daarom ook kunnen we niet meedoen aan klassenstrijd of klassenhaat; we gelooven ook niet aan den goeden uitslag van welkdanig geweld; we strijden voor behoud van het eigendomsrecht en we hopen in het wel lukken van den geest van solidariteit tusschen werkgever en werknemer, en blij-

ven overtuigd dat eenieder met zijn plicht te doen in vrede kan leven met wie ook. Verders kan men vaststellen hoe de christelijke organisaties vruchtbaar werk hebben geleverd; en onze samenleving reeds hebben bevrijd van groote onheilen en van onherstelbaren ondergang.

Ook zal ons hart immer dankbaar blijven kloppen tegenover Oud-Strijders, Opgeëischten en ieder soort van beproefde menschen; wel wetend: dat het noodigste op dees oogenblik onder de menschen goedheid en dankbaarheid is.

DE GEMEENTEBELANGEN

Vooraf weze onze dank gezegd aan vroegere Bestuurders die nu om gegronde redenen de plaats aan anderen inruimen. Het bestuur van vele jaren heeft voorzeker veel opoffering en toewijding opgevoerd; en 't is moeilijk op afstand te begrijpen wat al in den weg kan komen te staan.

Tevens kennen we de innige verlangens van de bevolking betreffende de verbetering aan straten en wegen; alle verlangens en noodwendigheden die we volledig begrijpen en aan dewelke we onze beste aandacht en zorgen zullen besteden. 't Is ons eenig verlangen eenieder in dit opzicht zoo gauw mogelijk te laten ondervinden dat we het met dit alles zeer ernstig meenen.

Aan de lichtzijde van dit alles moge gezegd dat te Haal-

tert niettegenstaande sommige groote uitgaven zooals aan de Jongensschool, er toch niet een hoog cijfer opcentemen wordt betaald. In vergelijking met andere gemeenten is dit cijfer klein; goedkoop besturen is toch altijd een goede hoedanigheid en zelfs iets dat waarde heeft.

Indien gebeurt dat bij omstandigheden billijke wenschen door de bevolking worden geuit, nemen we ons voor; niets van de hand te wijzen wat den Haalternaar kan bevredigen of aangenaam zijn.

Met de goede hoop, geachte Kiezers en Kiezeressen, dat een volledig overeenstemming met onze gedachten zal worden gevonden, durven we rekenen op uw aller stem onder **Nr 2**

NAMENS DE KATHOLIEKE VLAAMSCH VOLKSPARTIJ :

Baron de SADELEER, Dorp, Charles DE MIDDELEER, Boekent Desiré GUNS, 's Gravenkerselaar, Jozef RAES, Boschstraat, Alfons DE SCHRYVER, Hoogstraat, Omer MEGANCK, Doornstraat, Louis DE SMET, Molenstraat, Jozef DE RYCK, Brulstraat, Arthur VAN DER BURGH, Kerkstraat, Jozef ROELANTS, Eekent, Raymond DE LEENHIER, Molenstraat.

Tenslotte even enkele strofen uit een gedicht 'De Verkiezingen' uit 1889, van de Haaltertse dichter Kapitein Victorinus Van de Weghe, anti-clericaal, liberaal en flamingant en goede vriend van burgemeester Van Meldert (2). Hij hekelde vooral de macht van de clerus. Of hoe deze vooraanstaande Haalternaar het politieke gebeurten van toen observeerde en beoordeelde.

*"De muren vol met rode en blauwe plakaten
Verkonden luid dat wars van eigenbaten
De heren zijn gesteld als kandidaten...*

*Door straten op en neer gaan lange stoeten
En fier vooraan de horenblazers toeten
De drommen saam die 't land redden moeten...*

*Zijn zinsgevoelens legt thans meenge spreker
Ter herberg af: lief heeft hij 't volk- 't is zeker
Ook gans de bende leegt daarop een beker*

*Een andere zegt: het taalrecht ben ik gans en
Geheel verkleefd, weg die voor 't vreemde dansen!
Maar laat zijn kroost in 't Sacre Coeur verfransen.*

*Men schreeuwt: hoezee, ze liggen weer boven
Hoe kon het anders? 't Was voor het geloof en
Daarom blijft de Geus van kant geschoven.*

Willy De Loose

Bronnen:

SAA,krantenarchief; De Brouwer, Parochiale Geschiedenis, L.v.A 1956; L.Meganck, Dichter Victorinus Van de Weghe, HKH 1984; W.De Loose, Geschiedenis Haaltert, HKH 1995; Minnaert e.a., Geschiedenis Heldergerm, HKH 1996; J.De Kegel/W. De Loose, Geschiedenis Kerksken, HKH 1999; L.Pots, Adv. De Backer, HKH 2014, Meer over het vroegere kiesgebeuren in onze deelgemeenten raadpleeg Med. HKH, nr. 3 2006.

Uit het Bestuurlijk Verslag van de Aalsterse politie 1881

Heldergemse drenkeling

In Denderstam, nr. 3-2024, het tijdschrift van de Vereniging voor Familiekunde, regio Aalst, verscheen een bijdrage van Bart Van Langenhove over 'Vaststellingen van de Aalsterse politie van verdachte overlijdens' deze ingeschreven zijn in het Bestuurlijk Verslag van 1881. Eén van de dossiers gaat over een verdrinking van een dorpsgenoot uit Heldergem.

Hierna het relaas.

'De 11de mei, rond zes uren s'avonds, heeft men aan den Dam, het dood lichaam van den genaamden Van den Driessche Severin, 't welke bovendreef, uit den Dender getrokken. Van den Driessche, landbouwer woonachtig te Heldergem had, sedert 1 mei lest zijne woning verlaten om zich naar Aalst te begeven en is toevallig in het water gesukkeld en verdronken.'

Ook de plaatselijke kranten besteedden aandacht aan dit feit.

De Denderbode van 15 mei schreef: 'Dinsdag 10 Mei ll. heeft men alhier aen den Dam, het lyk uit den Dender getrokken van den genoemden Severinus Van den Driessche, landbouwer, oud 47 jaer, woonachtig te Heldergem. Het slachtoffer is vader van 8 kinderen. Zondag 1 Mei was Van den Driessche alhier eene betaling kommen doen en ontmoette eene kennis van Erembodegem met de welke hij eenige her-

bergen bezocht. Laet in den avond verliet Van den Driessche zyn gezelschap, en men veronderstelt dat hy alsdan, wellicht in dronkenschap verkeerende, in de Dender zal gesukkeld zyn, want geene sporen van geweldadigheden wierden op zyn lyk bestatigd'.

In de overlijdens akte staat vermeld 'dat hij uit de rivier den Dender is getrokken omtrent de Sint Annabrug, binnen deze stad, hebbende zijne woonst verlaten den eersten dezer maand mei om zeven en half uren 's morgens'.

In de 'Gezinsreconstructie van Heldergem', blz. 170 staat de samenstelling van het gezin. Severinus werd geboren in Heldergem op 6 maart 1833 en huwde met Dominica Beerens (°17 juli 1838) op 2 mei 1850. Het landbouwersgezin woonde op Oom. Er kwamen 9 kinderen.

De redactie, Wdl

Met dank aan VVF Aalst (voorzitter Hugo Butz en Bart Van Langenhove)

Firma HUBA Terjoden

In vorige nummers (1996, nr. 3 en 2023, nr. 4) behandelden wij met een reeks prachtige foto's het ontstaan en de evolutie van de gekende firma Huba, gelegen aan het station te Haaltert.

In de ontvangen 'glazen erfenis' van Studio Marcel De Ryck doken nog enkele mooie opnamen op die wij graag publiceren.

De heilige missie te Kerksken - 1954

Een halve eeuw geleden waren de Heilige missies nog schering en inslag in onze parochies.

De parochianen werden uitgenodigd om dagelijks, gedurende een 10-tal dagen de godsdienstige oefeningen (misvieringen, gebedstonden, sermoenen...) bij te wonen. Vooral de sermoenen door talentrijke sprekers genoten grote belangstelling. In onze regio verschenen veelal de paters Redemptoristen op de kansel. Vooral pater Vigiel kon een bomvolle kerk boeien. Als het ging over het huwelijk en het 5e gebod was de belangstelling groot! Soms waren er zelfs sermoenen voor mannen en vrouwen apart! Enkele dagen vóór het gebeuren belandde een pamflet in elke bus en werden huisbezoeken verricht om alle parochianen uit te nodigen.

"Dierbare Parochianen.

Ze komen! Ja ze komen voor u, de E.E.P.P. Redemptoristen. Onze Lieve Heer, rechtvaardig en barmhartig, komt aan uw deur en klopt!

Doet open! De deur van uw huis...de deur van uw hart. Komt naar de Missie. Speelt niet met uw ziel! Speelt niet met uw eeuwigheid...!" (1)

Een bewaard pamflet van de Missie te Kerksken in 1954 toont ons een rijk gevuld programma, gedurende 18 dagen!

De redactie, Wdl

1-Pamflet H.Missie, Haaltert 1951, archief HKH

2-Foto's Studio Marcel De Ryck, archief HKH

GOEDE PAROCHIANEN. AVE MARIA

Uw herder en zijn medehelper brengen u persoonlijk deze uitnodiging tot de H. MISSIE; ge zult er aanwezig zijn — we twijfelen er niet aan — wie ge ook zijt. Voor u is Kristus gestorven — en ge moogt niet verloren gaan! — Geef een aandacht — volle aandacht aan deze gewichtige persoonlijke zaak. Zij is de belangrijkste. — Ge zijt welgekomen! — Komt van eersten af! — Komt tot de laatste dag!... De H. Zending wordt misschien de grootste genade van uw leven. — Trekt ook uw vrienden, uw geburen, uw kameraden mee; ge bevestig hen de schoonste dienst!

U zeer genegen — uw pastoor C. MICHELS; — uw onderpastoor A. VERBEECK.

In de parochie van de H. Martinus te Kerksken

GROTE HEILIGE MISSIE

van 28 Maart tot en met 11 April 1954

gepredikt door de Minderbroeders Capucijnen E.E. Paters Bazel en Vigiel

Missiedagorde

I H. MISSIE VOOR DE SCHOOLKINDEREN
Donderdag 25 Maart.
6 u. vroegmis.
7.30 u. : geleide Kindermis.
8.30 u. en 3.30 u. sermoen.
9 u. hoogmis.
Vrijdag 26 en Zaterdag 27 Maart :
6.45 u. gezongen mis.
8.30 u. en 3.30 u. sermoen.
Zondag 28 Maart :
6 u. Algemene Communie voor de kinderen.
9 u. hoogmis.
2 u. Lof en plechtige KINDERZEGEN ook voor de niet-schulgaande kinderen.

II CONFERENTIES VOOR DE JEUGD
Vrijdag 26 Maart :
7.30 u. 's avonds conferentie voor de jonge dochters.
Zaterdag 27 Maart :
7.30 u. 's avonds conferentie voor de jongelingen die de school verlaten hebben.

III H. MISSIE voor de VROUWEN en de MEISJES
Zondag 28 Maart :
De morgendienst zoals op gewone Zondag.
7.30 u. 's avonds : OPENING DER H. MISSIE — FLECHTIGE KRUISPLANTING en GROOT SERMOEN.
Opgelet! van af morgen H. Missen te 6.30 u., waaronder MORGENSERMOEN en te 7.30 u. de tweede mis.
Maandag 29 Maart :
6.30 u. mis waaronder MORGENSERMOEN. — 7.30 u. de tweede mis.
Te 7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN en DO. DENHULDE.
Dinsdag 30 Maart :
7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN.
Woensdag 31 Maart :
Te 2.30 u. en 7.30 u. GROOT SERMOEN over het HUWELIJK.
Donderdag 1 April :
7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN over de FAMILIE.
Eerste Vrijdag 2 April :

Te 7.30 u. mis met Algemene Communie voor de kinderen.
7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN en MARIA-HULDE.
Zaterdag 3 April :
Geen avondsermoen.
In de namiddag biecht van 2-5 u.
's Avonds biecht van 6-8.30 u.
IV H. MISSIE voor de MANNEN en de JONGELINGEN
Zondag 4 April :
6 u. vroegmis met Algemene Communie voor de vrouwen en meisjes. — 7.30 u. en 9 u. mis.
7.30 u. 's avonds SERMOEN en LUISTERRIJKE KAARSKENSPROCESSIE voor mannen en vrouwen te samen.
Maandag 5 April :
's Morgens dezelfde orde als verleden week t.l.z. mis met MORGENSERMOEN. 7.30 u. tweede mis. 7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN en MARIA-HULDE.
Dinsdag 6 April :
7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN.
Woensdag 7 April :
7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN en HULDE AAN DE ARBEID.
Donderdag 8 April :
7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN over het HUWELIJK.
Vrijdag 9 April :
7.30 u. 's avonds GROOT SERMOEN en H. HART-HULDE.
Zaterdag 10 April :
's Avonds geen sermoen.
Biecht van 10-11 u. voormiddag — van 2-5 u. in de namiddag — van 6-8.30 u. 's avonds.
Zondag 11 April :
6 u. vroegmis met Algemene Communie voor de mannen en vrouwen.
7.30 u. gezongen mis — 8.30 u. Palmwijdung — 9 u. hoogmis.
's Namiddags 2 u. sluiting van de Missie — Kruisprocessie — Pauzeleke Zegen.

Een reeks foto's tonen ons de enorme belangstelling van de dorpsgemeenschap. (2)

Belotten

Belotten in het Denderland

Van mijn ouders heb ik geleerd te belotten. Het was in de jaren 70 ontzettend populair. Vrienden kwamen thuis bij elkaar om een avondje kaart te spelen. In elke herberg waren er wel mensen aan het belotten. Elke week werd er ergens een groot tornooi georganiseerd. Het is een leuk kaartspel, waarbij een combinatie van kunde en geluk de hoofdmoot vormt. Jammer genoeg is het kaartspel aan het verdwijnen. De jeugd zit meer voor de pc dan goed is en nieuwe kaartspelen, zoals pokeren, schijnen meer interesse te krijgen. In onze studententijd hielden we ons uren bezig met het belotspel. Bij verdere studies in Gent verbaasde het mij dat dit spel daar onbekend was. Wiezen, manillen, kingen, hartenjagen waren er de meest populaire kaartspelen. Dit intrigeerde mij: waarom is het belotspel alleen in Vlaanderen populair? Waar komt het vandaan?

Dank zij het fantastisch Aalsters initiatief Aalst on line (<http://aalst.courant.nu>) waarbij alle Aalsterse kranten werden gedigitaliseerd kan men op naam naar krantenartikelen gaan zoeken tot ver in de 19de eeuw. Zo kon ik te weten komen hoe lang reeds werd gebelot te Aalst.

Bij het zoeken op het trefwoord belotten kwam ik tot verrassende resultaten. De eerste melding van belotten dateert van op 18 juni 1952. Op de Braderij van de Geraardsbergsestraat te Aalst werd in café Sportleven een belotwedstijd georganiseerd.⁽¹⁾ Toevallig op dezelfde dag ging er op de Baardegemse St.-Margrietfeesten een superbelotting door.⁽²⁾ Vanaf die datum schieten de belotwedstrijden als paddenstoelen uit de grond. Café's, braderieën, kermissen, overall in de streek werden tornooien georganiseerd. Waarom het zo populair werd is geen geheim. Het is een leuk en spannend spel en het kent vele spelvarianten. Maar waar kwam het spel dan zo plots vandaan? Welke kaartspelen waren voordien populair?

De Werkman uit 9 maart 1883 vermeldde een spel waarbij de deler vier azen had en de 3 medespelers respectievelijk 4 heren, 4 dames en 4 zotten. Over welk kaartspel het gaat is onduidelijk. In 'De Werkman' van 23 september 1890 staat vermeld dat een Nederlander het idee had om reclame te maken op de achterkant van speelkaarten. Slim gevonden, noteerde de journalist hierbij. 'De Denderbode' van 26 november 1911 vermeldt het kaartspel 'wippen' in een kortverhaal, van kaarttornooien is er echter geen sprake.

Ontstaan in Wallonië

Belotten wordt veel gespeeld in Wallonië en vooral in Henegouwen en Luik. Het kan niet anders of het is van daaruit naar onze streek opgerukt. Industrieel Wallonië was van de 19de tot een eind de 20ste eeuw een eldorado met werk in overvloed, vaak in de steenkoolmijnen en fabrieken. In dat beloofde land maakten Vlamingen een aanzienlijk deel van de populatie uit. Er waren zelfs Vlaamse concentratiewijken in La Louvière en Charleroi. De Vlamingen van Hocquet in La Louvière hadden hun eigen café's en hun eigen verenigingen, zoals de carnavalsgroep 'De witte klakken'. Ook veel Vlamingen uit het zuiden van Oost-Vlaanderen gingen er hun geluk beproeven.⁽³⁾ Zo meldde de Gazet van Aalst uit 1954 dat er speciale treinen met aansluiting naar Denderleeuw ingezet werden om de mijnwerkers naar Charleroi te voeren. Ze brachten uit Wallonië allerlei gewoonten mee en waarschijnlijk ook het belotspel als café-amusement.

Belote van Franse oorsprong?

In een oud boekje over kaartspelen ⁽⁵⁾ vinden we Belote als een Frans kaartspel ontstaan rond 1914. De Franse variant is anders dan de Belgische en is in feite iets complexer. Het is duidelijk dat het Vlaamse belotten afgeleid is van het Franse en in feite een vereenvoudigde versie ervan. Men geeft twee verklaringen voor de naam. Een zekere Monsieur Belot zou het spel hebben geïntroduceerd. Belot is een wijd verspreide familienaam in Frankrijk (afkomstig van bel tou - alle slagen).

Belote kent ook een Joodse oorsprong

Belote werd in Parijs gespeeld in kringen van diamanteigenaars die het zouden overgebracht hebben vanuit Amsterdam. In Nederland werd het gespeeld onder de naam klaverjassen. Er bestaan 2 varianten: de Amsterdamse en de Rotterdamse. De Amsterdamse variant lijkt het meest op deze van belote, dus nemen we aan dat het de Amsterdammers waren die het kaartspel naar Parijs hebben

gebracht. Het is van oorsprong een Hollands kaartspel uit de 17de eeuw dat populair werd bij de Amsterdamse Joden. Dit kaartspel werd door hen over heel de wereld verspreid van Amsterdam naar Parijs, van Parijs naar de Verenigde Staten (Belote en tarbush), Kroatië (Bela), Bulgarije (Belot,) en van Amsterdam naar Hongarije en Roemenië (Kalabraisz). Het wordt zelfs gespeeld in Armenië, Saoedi Arabië en Macedonië.

De joden hebben het zelf in het begin van deze eeuw naar Brussel gebracht. Daar werd het Smousjassen genoemd. Een Smous is een dialect woord voor een Jood. Het spel is er nu uitgestorven.

Klaverjassen oorsprong van het belotten

De spelregels uit het boekje Nieuwe Beschrijving der meest gebruikelijke Kaartspelen, in 1836 uitgegeven door H. Moonenijzer te Amsterdam geven een mooi idee hoe klaverjassen en vijfhonderden, een variant van het klaverjassen, werd gespeeld. Het volgende valt op.

- ♣ Er werd gespeeld naar 500 punten, nu is dit 1000
- ♣ Het delen, de puntentelling, het tonen (hier roem geheten) is identiek
- ♣ De kaartvolgorde is identiek
- ♣ 3de, 4de 5de. Carre en laatste slag zijn identiek
- ♣ Belot (heer en vrouw van troef) wordt hier “stuk” genoemd. Het woord belot is waarschijnlijk in Parijs verschenen en is misschien genoemd naar de gelijknamige persoon.

Hoe oud is klaverjassen

De oudste vermelding dateert van 1720.⁽⁶⁾ Etymologisch is het een combinatie van klaveren en jas. De boer van troef wordt een jas genoemd. Het is afkomstig van paljas, wat dan weer afkomstig is van het Italiaanse Pagliaccio (een pop in commedia del arte), letterlijk vertaald: gevuld met stro. Het spel is dus genoemd naar zijn hoogste kaart: een boer, een paljas. Het werd daarom het kaartspel van de gewone man genoemd, tegenover het wiezen, wat het kaartspel van de rijkere mensen was.

De spelregels van klaverjassen: een revolutionaire boodschap?

Het kaartspel is altijd een afspiegeling geweest van de maatschappij en vooral van de middeleeuwse maatschappij waarin het kaartspel is ontstaan.

In alle 32 kaartspelen is de aas de hoogste kaart. Het woord aas is afgeleid van de Romeinse munt “as”. Tot de tijd van Diocletianus was ze (+ 316) de laagste munteenheid. Het cynische van het kaartspel is dat geld als voornaamste drijfveer in de maatschappij, dit ook geworden is in het kaartspel, belangrijker dan de koningen (heren), koninginnen (dames) en de ridders (boeren). De vier kleuren zouden overeenkomen met de middeleeuwse standen:

♠ Schoppen (eigenlijk zwaarden) de ridders

Harten: de kerk

Ruiten: de burgers of handelaars (naar de tegels van in de huizen)

Klaveren: de boeren

De namen van de koningen variëren, maar volgens de Franse traditie is dit Karel de Grote (hartenheer), Julius Ceasar (ruitenheer), Koning David (Schoppenheer) en Alexander de Grote (Klaverheer). De namen van de koninginnen waren Judith (hartendame), Rachel (ruitendame); Pallas Athene (Schoppen dame) en Regina of de vruchtbaarheid (klaverdame). De namen van de ridders: Lahire, ridder van Jeanne d’Arc (Hartenboer), Hector (ruitenboer), Ogier ridder van Karel de Grote (schoppenboer) en Lancelot (klaverboer). Bij klaverjassen heeft men de boer in troef de hoogste kaart gemaakt. Zijn vrouw, de Nel genoemd, is de negen van troef geworden en tweede hoogste. Dat de boer 20 punten en de koning slechts veertien punten waarde heeft, geeft te denken over de achterliggende boodschap. Ongetwijfeld is dit een kritiek op het traditionele maatschappelijk denken waarbij de koning aan het hoofd van de maatschappij staat. Het koninklijk echtpaar (de belot) heeft een troostprijs gekregen van 20 punten.

Marc De Moyer

DE WARANDE

Denderhoutem - Haaltert - Helderger - Kerksken - Terjoden - Denderhoutem - Haaltert

Familiebezoek

Even op familiebezoek, dat kostte vroeger toch wat meer moeite. Het paard werd geroskamd en opgetuigd, de koets, in dit geval een “trêmkoesjken”, kwam van onder het stof en dan werden de personen nog uitgedost.

Op de foto draagt mijn grootvader, Omer Van Cromphaut, een bolhoed en een feestjas; mijn grootmoeder, Maria Joostens, heeft ook een hoed, een witte blouse en ze draagt handschoenen. De dochter Gabriëlle heeft ook een hoedje en Marcel, mijn vader, is in het wit (maar voor hoe lang nog?).

Vóór het voertuig staat het neefje Willy Solomé in een keurig matrozenpakje, de zussen Odile en Irene staan uit te wuiven. Zo brachten mijn grootouders een bezoek aan de familie in het geboortehuis van mijn grootmoeder in Baardegem. Dat zal vast een ganse dag in beslag genomen hebben om een uurtje ten huize Joostens te kunnen verblijven want heen- en terugreis van 't Hof Stoës naar Baardegem duurde gemakkelijk 5 uur.

Omer Van Cromphaut

Marcel Van Cromphaut werd geboren in 1916 en lijkt op de foto niet ouder dan 3 jaar. De foto dateert dus van 1919 of 1920. Wie had, zo kort na de Eerste Wereldoorlog toen zoveel paarden opgeëist waren, een paard dat geschikt was om een koets te trekken?

